

**T.C.**  
**KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**  
**YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**NECDET EKİCİ'NİN ÖYKÜLERİ ÜZERİNE TEMATİK BİR**  
**İNCELEME**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan**  
**Yıldırım TÜRK**

**Danışman**  
**Doç. Dr. Oğuz ÖCAL**

**Haziran - 2018**  
**Kırıkkale**

## KABUL-ONAY

Oğuz ÖCAL danışmanlığında Yıldırım TÜRK tarafından hazırlanan “Necdet Ekici'nin Öyküleri Üzerine Tematik Bir İnceleme” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

.../.../2018

(İmza)

[Unvanı, Adı ve Soyadı] (Başkan)

.....

[İmza ]

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

.....

[İmza ]

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../2018

(Unvan, Adı Soyadı)

Enstitü Müdürü

## KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Necdet Ekici’nin Öyküleri Üzerine Tematik Bir İnceleme” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

Tarih:

Adı Soyadı: Yıldırım TÜRK

İmza:

## ÖN SÖZ

1984 yılında *Töre* dergisinde yayımlanan “Bir Yabancı” adlı öyküsüyle edebiyat dünyasına giren Necdet Ekici, Türk edebiyatının önemli öykücülerinden birisidir. Yedi öykü kitabı olan yazarın derleme ve fikir alanında da iki kitabı vardır. Yazarın eserleri ve öykücülüğü ile ilgili birçok yerde yazı kaleme alınmış olmasına rağmen bugüne kadar yazar hakkında yüksek lisans seviyesinde bir çalışmanın yapılmamış olması, bu çalışmasının ortaya çıkış gayesidir.

“Necdet Ekici’nin Öyküleri Üzerine Tematik Bir İnceleme” adını taşıyan bu çalışmanın amacı Necdet Ekici’yi tanıtmak, öykülerini tematik açıdan inceleyerek yazarın Türk edebiyatındaki yerini ortaya koymaktır.

Tezin giriş kısmında Türk öykücülüğünün Tanzimat’tan günümüze kadar olan gelişimi ana hatlarıyla incelenmiştir. Bu doğrultuda Necdet Ekici 1980 sonrası Türk öykücülüğüne eklemlenmiştir.

Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Necdet Ekici’nin hayatı, öykü kitapları ve öykücülüğü hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde yazarın öyküleri çeşitli temalar açısından incelenmeye çalışılmıştır. Üçüncü bölümde ise yazarın kendisiyle öykücülüğü ve yazarlığı üzerine bir mülakat yapılmıştır.

Çalışmanın sonunda Ekici’nin öykülerinde varılan kanaatlerin yazıldığı sonuç bölümü ile kaynakça yer almaktadır.

Tez çalışmam boyunca ilgisini esirgemeyen, sabır ve anlayışla çalışmanın olgunlaşmasına yardımcı olan çok kıymetli hocam Doç. Dr. Oğuz Öcal’a; çalışmam esnasında dostluğunu her zaman hissettiğim Necdet Ekici’ye ve çalışmanın hızlanmasına katkıda bulunan değerli arkadaşlarım Mehmet Mustafa Erdal ve Ertuğrul Gazi Derhem’e teşekkürlerimi sunarım.

Yıldırım TÜRK  
Kırıkkale, 2018

## ÖZET

Türk, Yıldırım, “Necdet Ekici’nin Öykücülüğünü Üzerine Tematik Bir İnceleme”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2018.

1980 Kuşağı öykücülerinden olan Necdet Ekici, öykü türünde yayımladığı eserleriyle edebiyatımızdaki yerini almıştır.

Öyküleri “çözülme, yaşama sevinci, hayal kırıklığı, sahtekârlık, yasak aşk ve hayvan sevgisi” temaları adı altında incelenmiştir. Geleneklerine ve kültürüne bağlı olan yazarın, bu temaları işleyerek Anadolu hayatını anlatmaya, Türk kültürünü yaşatmaya çalıştığı görülmüştür.

Yaptığımız çalışmada Necdet Ekici’nin öyküleri tematik olarak incelenerek yazarın Türk öykücülüğündeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Necdet Ekici, 1980 Kuşağı, Türk Kültürü, Tematik İnceleme, Çözülme

## ABSTRACT

Türk, Yıldırım, "A Thematic Study on the Storytelling of Necdet Ekici", Masters Thesis, Kırıkkale, 2018.

Necdet Ekici, one of the 1980th generation storytellers, took the place in our literature with his works published in the form of stories.

His stories have been studied with the themes of "social degeneration, joy of living, disappointment, forgery, forbidden love and animal love". It has been seen that the author, who has adherence to his traditions and culture, tried to explain Anatolian life by treating those themes and tried to keep the Turkish culture alive.

In this work, Necdet Ekici's stories were studied thematically and the place of the author in Turkish storytelling literature was tried to be determined by this way.

**Key Words:** Necdet Ekici, 1980th Generation, Turkish Culture, Thematic Review, Social degeneration

## İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
TÜRKÇE ÖZET.....	II
İNGİLİZCE ÖZET (ABSTRACT) .....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
GİRİŞ .....	II

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### NECDET EKİCİ'NİN HAYATI, ÖYKÜLERİ VE ÖYKÜCÜLÜĞÜ

1. NECDET EKİCİ'NİN HAYATI, ÖYKÜLERİ VE ÖYKÜCÜLÜĞÜ .....	7
1.1. HAYATI.....	7
1.2. ÖYKÜLERİ.....	12
1.2.1. Yüreğimi Sana Biraktım .....	12
1.2.2. Yüreğimdeki Cemre.....	13
1.2.3. Gül Olacaksın .....	13
1.2.4. Arzu ile Kamber.....	13
1.2.5. Gül Şafağı .....	14
1.2.6. Son Turnalar .....	14
1.2.7. Çolpan Yıldızı.....	15
1.3. ÖYKÜCÜLÜĞÜ .....	15

### İKİNCİ BÖLÜM

#### NECDET EKİCİ'NİN ÖYKÜLERİNDE TEMA

2. NECDET EKİCİ'NİN ÖYKÜLERİNDE TEMA.....	22
2.1. ÇÖZÜLME.....	22
2.2. HAYAL KIRIKLIĞI .....	36
2.3. YAŞAMA SEVİNCİ.....	42
2.4. SAHTEKÂRLIK .....	46
2.5. YASAK AŞK .....	49
2.6. HAYVAN SEVGİSİ .....	53

IV

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### NECDET EKİCİ İLE ÖYKÜCÜLÜĞÜ VE YAZARLIĞI ÜZERİNE MÜLAKAT

3. NECDET EKİCİ İLE ÖYKÜCÜLÜĞÜ VE YAZARLIĞI ÜZERİNE MÜLAKAT...59	
3.1. MÜLAKAT METNİ .....	59
SONUÇ.....	69
KAYNAKÇA .....	72





## GİRİŞ

Öykünün Türk edebiyatındaki yeri oldukça eskilere dayanır. Destandan halk hikâyesine bir geçiş niteliğinde olan Dede Korkut Hikâyeleri'nden bu yana devam eden süreçte gelişimini sürdüren öykü türü, Tanzimat dönemine gelindiğinde çoğu şey gibi yönünü Batı'ya çevirir ve bugünkü anlamda modern öykü türüne doğru evrilmeye başlar.

İlk etapta verilen eserlere eski ile yeni öykü arasında yazılan geçiş dönemi eserleri denebilir. Klasik öykü çizgisi içinde ortaya çıkan kırılmanın ilk örneği olarak Aziz Efendi'nin yazdığı *Muhayyelât-ı Aziz Efendi* isimli eser gösterilebilir (Kahraman, 2015: 29). Ali İhsan Kolcu'ya göre bu eser, “(...) eskinin kötü bir tekrarı olduğu gibi yeni Türk hikâyesine hiçbir yenilik getirmez.” (Kolcu, 2006: 17) Bu eserin yanında Emin Nihat'ın *Müsameretnâme*'si, Ahmet Mithat Efendi'nin *Kıssadan Hisse* ve *Letâif-i Rivâyat*'ı da Batılı tarzda öyküye giden yolda birer geçiş dönemi eseri özelliğini gösterirler. Sayılan bu eserlerin eski öykü anlayışından tam anlamıyla ayrılabilirdikleri söylenemez:

“Batılı hikâye tarzını tercih ederek konu ve işleyiş bakımından uygulamaya çalışan ilk Osmanlı yazarları, hikâye anlayışı ve tasavvuru bakımından, Tanzimat'tan sonra da uzun bir süre geleneklere bağlı kalmışlar, kıssadan hisse çıkartmak, ders vermek, telkin etmek vazifelerini sürdürmüşlerdir.” (İslam, 2013: 342)

Batılı tarzda öykünün edebiyatımızdaki ilk örneği olarak Samîpaşazâde Sezai'nin yazdığı *Küçük Şeyler* adlı eser gösterilir. Kenan Akyüz'ün, “(...) Batı tekniğinde yapılmış ilk Türkçe denemeler olmaktan başka, mühimsenecek bir değerleri yoktur” (Akyüz, 2015: 79) dediği *Küçük Şeyler*'in mukaddime bölümünde Samîpaşazâde Sezai, modern öykünün temel özelliklerinden olan sıradan, küçük şeylerin öyküye konu edilip üslûpla desteklenmesi ile büyük eserler ortaya konulabileceğine dikkat çeker (Canbaz, 2005: 85).

Servet-i Fünûn dönemine gelindiğinde Halit Ziya Uşaklıgil ismi ön plana çıkar. Necip Tosun'a göre o, "*modern Türk öykücülüğünün çığır açan isimlerinden biridir.*" (Tosun, 2014: 40) Gerek içinde bulunduğu dönemin siyasi şartları gerekse mizacı gereği daha çok bireysel temaları işleyen Halit Ziya edebiyatımızdaki kısa öykü türünün de temellerini atan kişidir. Sanatlı ve süslü bir dilin hâkim olduğu görülen Servet-i Fünûn dönemindeki öykü yazarlarına Halit Ziya'nın yanı sıra Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit gibi isimler de eklenebilir.

II. Meşrutiyet döneminde, Maupassant tarzıyla yazdığı öyküleriyle Ömer Seyfettin karşımıza çıkar. Türk edebiyatının en önemli öykü yazarları arasında gösterilen Ömer Seyfettin'in öykülerinde sanat ikinci planda kalır. Onun amacı zor zamanlar geçiren halkın dertlerine çare olmaktır. Öykülerini sade bir dille yazan yazarın "*(...) hikâyelerindeki özellikler şöyle maddeleştirilebilir: (1) yirminci yüzyılda yaşama şuuru ve gerçekçilik, (2) mazi ve kahramanlık hasreti, (3) duru bir Türkçe, (4) buruk bir mizah.*" (Argunşah, 2007: 10). Bu dönemin öyküsünde Ömer Seyfettin'in yanında sayılması gereken bir diğer isim Refik Halit Karay'dır. O, "*(...) Türkçe'ye hizmeti, hikâyemizdeki değeri, belgelik romancılığı, nesrimize ve mizahımıza getirdiği seviye, gazeteciliği ve özellikle günlük hâdiseleri yüksek bir edebî lisanla anlatan ironik yazıları ve makaleleri ile çok cepheli bir kültür edebiyat adamıdır.*" (Yardım, 2005: 332, 333) Yine bu dönemde Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi isimler de öykü türünde eserler verirler; fakat bu isimler daha çok romancı yönleriyle ün yapmış sanatçılardır.

II. Meşrutiyet dönemi sanatçılarıyla akrayan fakat kendisine ün kazandıran eserlerini yaşamının son on yılında veren Memduh Şevket Esendal'ın 1908-1920 yılları arasında yazdığı öykülerde Maupassant tarzını uyguladığı görülür (Çetişli, 2004: 95). Öykülerinde sıradan insanlara ve günlük olaylara yer veren Esendal'ın öykücülüğümüze getirdiği en büyük yenilik, Çehov tarzı öyküdür.

*"Bu tarz öykülerde aksiyonun yerini durağanlık almıştır. Gerilimin dozu azaltılmıştır. Olay öyküsünde olduğu gibi öykü, gücünü olaydan almaz. Hayatın ve insan davranışlarının bir kesitini sunduğu için Çehov tarzı öyküye 'kesit' öyküsü de denilmektedir."* (Kolcu, 2006: 76)

Cumhuriyet'in ilk yıllarında bir arayış dönemine giren öykü türünde, yazarlar daha çok yeni kurulan sistemin ilke ve amaçları doğrultusunda eserler verirler. Anadolu'ya doğru bir açılmanın bariz olarak görüldüğü eserler hakkında İnci Enginün şunları söyler:

*“Cumhuriyet dönemi edebiyatı başlangıçtan itibaren belirli temalar etrafında dönmektedir. Bu temaların başında Anadolu'ya açılma ve Anadolu insanının hikâyesi yer alır. Bu, edebiyatımız bakımından en önemli yeniliktir. İstanbul'dan seyredilen Anadolu ve meseleleri artık bizzat görülecek ve anlatılacaktır. Bu yenilik de romandan önce hikâyede gerçekleşir.” (Enginün, 2015: 267)*

1940'a doğru giden süreçte iki isim öykü dünyasında adından sıkça bahsettirir: Sait Faik Abasıyanık ve Sabahattin Ali. İki yazar da eserlerinde sıradan insanlara ve toplumsal olaylara yer verir. Eserlerinde ezilen, hakkı yenen insanları ve onlara zulmeden yöneticileri görmek mümkündür. Fakat olayları işleyiş tarzı bakımından Sait Faik'in olayları daha bireysel; Sabahattin Ali'nin ise daha toplumsal açıdan ele aldığını söylemek mümkündür. Bu noktada Necip Tosun'un verdiği örnek önemlidir:

*“Örneğin Sabahattin Ali'deki özgürlük anlayışı 'toplumsal' bir görüşün (sosyalizm) yansımasıyken, Sait Faik'te bu sadece 'bireysel' bir projedir. Yani o (Sait Faik) insanın her istediğini yapabildiği, toplumsal baskıları hissetmediği bir özgürlüğü savunur.” (Tosun, 2005: 308)*

Sait Faik ve Sabahattin Ali'nin izinin açıkça görüldüğü 1940'lı yıllardaki öykümüzün gelişimi hakkında Osman Gündüz'ün tespitleri şöyledir:

*“1940'lı yıllarda, anlatma esasına bağlı sanatların her türünde olduğu gibi öyküde de büyük bir değişimin varlığı hissedilir. Daha önce örnekleri görülen ama Sait Faik'le bir anlatım tekniğine dönüşen ben merkezli, sıradan olaylara ya da olay yerine atmosfere, bilinç akımına ve iç konuşmalara ağırlık veren öykü çığırı, dönemin genç öykücülerini de peşinden sürükler. Öyküler, ele aldıkları konu ve işledikleri tema bakımından, aynı zamanda, toplumda yaşanan değişim sürecine de tanıklık ederler.” (Gündüz, 2003: 20)*

1950'li yıllara gelindiğinde öykümüzde bir yandan toplumcu gerçekçilik akımı etkisini sürdürürken bir yandan da “50 Kuşağı” olarak anılan yazarların öncülük ettiği bireyi, kapalı ve soyut bir anlatım tarzıyla anlatan grup ön plana çıkar. Bu grubun öykülerinden toplumsal başkaldırı ve bunalım sıkça görülen temalardır. Bu tutumlarında DP'nin uyguladığı baskının ve II. Dünya Savaşı'nın etkisinin

olduğunu söyleyen “50 Kuşağı” yazarlarından olan Orhan Duru bu sanatçı grubunun o günkü psikolojisinden şöyle bahseder:

*“Hepimiz barut gibiydik ve sert alaycıydık o yıllarda, hem kendimize hem başkalarına karşı. Alışılmış yazım biçimlerine, yerleşmiş kalıplara, toplum düzenine, o yıllardaki yurt dönemine ve ellerinde erki tutanlara karşı çıkıyorduk genellikle.”* (Andaç, 1999: 44)

Hem kendileriyle hem başkalarıyla bir hesaplaşma içerisinde olan 50 Kuşağı yazarları arasında şu isimler yer alır: Feyyaz Kayacan, Demir Özlü, Erdal Öz, Leyla Erbil, Ferit Edgü, Orhan Duru, Adnan Özyalçınar, Onat Kutlar ve Bilge Karasu.

60’lı yıllar ise, hem soyut ve imgelerle yüklü anlatımın devam ettiği hem de toplumcu gerçekçiliğin tekrar etkisini arttırdığı yıllardır. Bunun yanında Rasim Özdenören, Sezai Karakoç, Mustafa Kutlu gibi İslâmi çizgide öyküler kaleme alan, metafizik yönü ağır basan yazarlar da bu dönemde eserlerini yazmaya başlarlar. Her ne kadar okuyucu metafizik ve soyut öyküleri anlamakta zorlansa da Sezai Karakoç’a göre metafizik ve soyut “(...) biri insanüstünün ve doğaüstünün, öteki zaman ve şartlar üstünün kapılarını aralarlar.” (Akt. Şakar, 2005: 353) Füzuran, Sevgi Soysal, Necati Tosuner, Tomris Uyar, Sevim Burak, Selim İleri gibi isimler de bu dönem öykü yazarları arasındadır.

70’li yıllar ülke insanının ideolojik olarak kutuplaştığı ve kavga ettiği yıllardır. Öykücülerde mensubu oldukları ideolojinin birer savunucusu olarak davranırlar. Fakat her şeye rağmen öykücülüğümüz için velut yıllar olarak görebileceğimiz bu yıllarda, Adalet Ağaoğlu, Sevinç Çokum, Nazlı Eray, Muzaffer İzgü, İnci Aral gibi isimler ön plana çıkarlar. Ekonomik sıkıntılar, kimlik çatışmaları ve göç, 70’li yıllar öyküsünde sıkça işlenen temalardır:

*“Son iki yüz yıldır süregelen toplumsal değişme projelerinin taşra insanında neden olduğu ruhsal tahribat, insan-devlet-çevre ilişkilerindeki bozulma, henüz hazmedilemeyen modern kültürün neden olduğu iç ve dış çatışma, sosyo-ekonomik statüdeki belirsizliklerden kaynaklanan kişilik, kimlik çatışmaları, köyden/kasabadan kente göçün beslediği emek sömürsü 70’li yıllar öykücülüğünün işlediği önemli konular haline gelmiştir.”* (Lekesiz, 2005: 38, 39)

1980 askeri darbesiyle birlikte ideolojik kavgalar son bulur. Kavgalar son bulsa da özgürlüklerin kısıtlanması, karşıt görüştekilere uygulanan baskı ve şiddet

herkes gibi öykücülerini de sindirir. Benimsediği ideolojinin savunucusu olan ve bunu toplum adına yapmaya çalışan yazarlar bir anda öykü anlayışlarını sorgulamak durumunda kalırlar. Neticede bireysel temaları ön plana alan yazarlar “ben merkezci” öyküler yazmaya başlarlar. Öykülerin kahramanı da artık yazarın kendisidir. Yazında meydana gelen değişiklikleri Necip Tosun şöyle özetler:

*“Öykülerde emek, sömürü, mücadele temaları geri çekilirken politik coşku yerini derin bir içe dönüşe bıraktı. Düzeni değiştirecek toplumsal başkaldırı vurguları, yaşanan somut gerçeklikle birlikte, gitmek veya terk etmek fikrine evrildi. Öykülerde değişim ve değişimin açtığı yaralar, toplumsal değil bireysel düzlemde işlendi. Hayat yüceltmesi baskın bir anlayış olarak öykülerde yer aldı. Çıplak gerçekliğin binbir yüzü olduğu vurgulandı, düş ve gerçek, hayat ve kurgu karşılaştırılması yapıldı.” (Tosun, 2014: 56)*

Bu dönemde kullanılan dil de 50 Kuşağı’nın kullandığı kapalı, imgelerle yüklü dile geri döner. Sanatçılar anlatmak istediklerini imgeler yoluyla okuyucuya aktarmaya çalışırlar. Dikkat çeken bir diğer özellik ise yazarların metne müdahale ederek öykünün kurmaca olduğunu okura ısrarla anlatmaya çalışmalarıdır. Bunun yanında yazarlar özellikle 1990’dan sonra etkili olmaya başlayan postmodernizmin tekniklerine de sıkça başvururlar.

Necdet Ekici de 80 Kuşağı yazarlarındandır. Onun öykülerinde de 80 Kuşağı’nın kullandığı imgeli anlatım tarzını görmek mümkündür. Fakat yazarın öykülerinde kullandığı dil açıktır. Hüsrev Hatemi’nin dediği gibi, Necdet Ekici’nin Türkçesi, Ömer Seyfettin, Memduh şevket ve Sait Faik’in Türkçesi gibi durudur. (Akt. Kabaklı, 2002: 634).

Yazarın öykülerine tematik açıdan baktığımızda ise onda 80 Kuşağı’nın sıkça kullandığı bunalım, kaçış, hayata tutunamama gibi temaları görmekteyiz. Necdet Ekici öykülerinde daha çok millî ve dinî konulara yer verir. O, milletimizin gelenek ve göreneklerine bağlı kalarak, değerlerine sahip çıkarak evrensele ulaşabileceğine inanır:

*“İnsanımızın hayal hanesini, tefekkür biçimini, çilesini, sevincini, aşkını, ıstırabını, mahzunluğunu bizi biz yapan değerlerle anlatabilir ve yorumlayabiliriz. Mahalliden milliye, milliden evrensele ancak böyle ulaşabileceğimize inanıyorum.” (Akt. Yardım, 1999: 17)*

## BİRİNCİ BÖLÜM

### NECDET EKİCİ'NİN HAYATI, ÖYKÜLERİ VE ÖYKÜCÜLÜĞÜ

## 1. NECDET EKİCİ'NİN HAYATI, ÖYKÜLERİ VE ÖYKÜCÜLÜĞÜ

### 1.1. HAYATI

Necdet Ekici, 1955 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Arıtış kasabasında doğar. Babası ilkokul mezunudur, annesinin ise okuması yoktur. Sınıf öğretmeni bir ablası ve emekli hava astsubayı bir ağabeyi vardır. Kasabanın “ağıtçısı” bir babaanne ile “türkölü halk hikâyeleri anlatıcısı” bir dedenin torunudur. Bu durum kaleminin nasıl bir kültür coğrafyasından ve gelenek ırmağından beslendiğini de göstermektedir. Ekici, bu noktada babaannesine yetişemez. Köylerinde birisi vefat ettiği zaman babaannesi cenazenin başına çağrılır, babaannesinin önüne ölen kişinin bir eşyası konur, hatıralar canlandırılarak ona ağıt yaktırılmış. Olayın niteliğine göre bu bir kanlı gömlek, bir yağlı kurşun, kama veya bir gelinlik olabilir. Eskiler, “*Ağıtçının sözünün öz olabilmesi için özünün köz olması gerekir.*” derlermiş. Etrafında onun ağıtını ezberleyen “ezberci kadınlar” olurmuş. Ağıtçı, kendi yaktığı ağıtı hatırlamaz, unuttur. Bütün iş ezberci kadınlardaymış. Hafızalarına kaydedip nesilden nesile aktarırlarmış. Babaannesinin dili renkli, hüznü ve tasviriymiş. Artık kasabalarında babaannesinden sonra ağıt yakan kimse kalmaz. Yakılan ağıtlar da geçen zaman içinde buharlaşıp unutulur. Ekici, zamanla unutulmaya yüz tutan bu ağıtları 1998 yılında kasabalarına giderek, kapı kapı gezip hikâyeleriyle birlikte derler. Bu çalışma belediye tarafından *Arıtış'ın Ağıtları* adıyla yayımlanır.

Dedesini “Çolak Oğlan” da köylerinin tek hikâyeye anlatıcısıdır. Ekici, bunların bir kısmına yetiştiğini ifade eder:

*“Hatırladığıma göre köylüler, uzun kış gecelerinde gürül gürül meşe ve ardıç odunlarının yandığı evimizin ocak başında toplanır, dedem onlara konusu aşk ve kahramanlık olan türkölü halk hikâyeleri anlatırdı. Hele bir aşk üzerine kurulmuş ‘Nazlı Senem’ hikâyesi vardı ki dinlediğinizde günlerce etkisinden kurtulamazdınız.*

*Dedemden derlediğim tek halk hikâyesi budur. O yanık sesiyle eski zaman aşklarının anlatıldığı Nazlı Senem hikâyesinin türküsünü de söylerdi.” (Ekici, 2018: 3)*

Milli Kütüphanede “Çolpan Yıldızı” kitabının tanıtım toplantısında şunları söyler:

*“Dedem iyi bir anlatıcıydı. Dili bir kınalı türkü gibiydi. Sürükleyiciydi. Sürpriz finalleri hep sona saklardı. O anlatmaktan yorulur, fakat dinleyenler dinlemekten usanmazlardı. Dedem: ‘Gecenin de bir hakkı var. Uykum geldi. Gerisini de yarın anlatayım.’ der, helalleşip ayrılırlardı.” (Ekici, 2018: 5)*

Gün gelir, yoksulluk, geçim derdi onları, sarı sıcağın ve sıtmanın hâkim olduğu Çukurova topraklarına savurur. Köyden şehre savrulduktan sonra dedesi artık başka biridir. Dedesi artık ne hikâye anlatıcısıdır ne de onun bir hikâye meclisi vardır. Sıradan biri olur. Yoksulluk ve geçim kaygısı sadece itibarını değil, dilinde yaşattığı kültür kodlarını da alıp götürür. O güzelim hikâyeler çocukluğunda kalır ve dedesiyle birlikte toprak olur. Ekici, onları derleyemediği için pişmandır. Necdet Ekici’nin, dedesinin halk hikâyelerinden, babaannesinin ağıtlarından yararlanması, kaleminin nasıl bir imbikten beslendiğini göstermesi açısından önemlidir. Bu bağlamda Prof. Dr. Ayşe Filiz, “Necdet Ekici’nin kalemi, doğup büyüdüğü coğrafyanın kültür damarlarından ve binlerce yıllık geçmişi olan gelenek ırmağından beslenmektedir.” (Akt. Ekici, 2018: 5, 6) tespitini yapar. Ayrıca Necdet Ekici’nin ağabeyi ve amcası da şairdir.

İlkokula, Hatay’ın Dört Yol ilçesinin dağ eteğinde kurulmuş olan Dokuz Ocak İlkokulunda başlar.

Necdet Ekici, okumaya ve yazmaya meraklı biridir. En çok Türkçe ve resim dersini sevmektedir. İlkokul dördüncü sınıfta yazdıkları, sınıf öğretmenin dikkatini çeker, öğretmeni yazarlık yolunda Ekici’yi destekler ve motive eder. Necdet Ekici, ilkokul dördüncü sınıftayken öğretmeni:

*“Herkes bir hatırasına yazıp getirecek.” diyerek bir kompozisyon ödevi verir: “Bizim memlekette yonca ekerler. Mal, yeşil yoncayı çok yediği zaman zehirlenir ölür. Çok sevdiğim Ala Buzağı’m bu yüzden öldü. Ölümü, çocuk yüreğimde derin bir yara. O hatıramı anlattım. Yoncaların içinde bakır kablo teline benzer sarmaşıklar olur. O sarmaşıklar, tel tel yoncaya sarılır ve onu büyütmez. İşte o yoncaya sarılan, bırakmayan tel sarmaşığa bizim o yörede ‘sevda’ derler. Bu halk*



*muhayyilesinde müthiş bir metafor ve imge zenginliğidir. Tabi benim imgeden, metafordan falan haberim yok. Ancak yazımın başlığını ‘Yoncaları Sevda Sardı’ koydum. Öğretmenimiz sınıfa girdi, tebeşiri eline aldı ve hiçbir şey söylemeden koca koca harflerle kara tahtaya yazdı: ‘Yoncaları Sevda Sardı’ Bende bir heyecan, bir korku, bir bilinmezlik... Dedi ki: “Geleceğin büyük bir hikâyecisi şu anda aranızda oturuyor!’ Herkes sağına soluna bakıyordu: ‘Bu kim?’ Kızardım. Sonra beni bu cümlemden dolayı ayağı kaldırdı, övdü ve alkışlattı. Meğer ben neymişim. O gün kendimi gerçek bir yazar gibi hissettim. O hızla neler yazmadım ki...” (Ekici, 2018: 6, 7)*

Babasından da bu hususta büyük destek görür:

*“Yazdıklarımı babama okurdum. Dikkatle dinler: ‘Bayyy... Biraz daha dinlersem ağlarım oğlum.’ derdi. Bazen mendilini gözlerine basa basa, burnunu çeke çeke ağlardı. Gerçekten ağlar mıydı bilmiyorum. Babama her okuduğumda onu ağlatma pahasına kendime olan güvenim biraz daha artardı. Eğer ağlatamazsam bil ki kötü yazmışım. Fakat babam her defasında ağlardı.” (Ekici, 2018: 7)*

İlk ve ortaöğrenimini Hatay’ın Dört Yol ilçesinde tamamlar. Lise yıllarında şiirler yazar, ideali Türkçe öğretmeni olmaktır. Fikir örgüsünün ve karakterinin şekillenmesinde ülkü ocakları etkilidir.

Bu yıllarda şairlik hevesi ve kanatları kırılır. Bir yazarın yetişmesinde teşvik ve yüreklendirmenin önemli olduğunu ifade eder. Ekici, lise birinci sınıftayken kasabalarından bir kıza gönlünü kaptırır. Sevdiği kıza sürekli aşk şiirleri yazıyordu. İlçelerinde şiirleri dilden dile dolaşan R. P. Akkoyunlu adlı Dört Yolcu bir şair de vardır. İstanbul’da yaşar, Dört Yol’a arada bir gelip gidermiş. Ekici, bu şairi hep gözünde büyütür, onun şiirlerini okur durmadan. Onun gibi yazmaya özenir. Onunla görüşünce şiiri bırakmasını şöyle anlatır:

*“Bir gün karşılaştık. Şiirlerimi göstermek istediğimi söyledim. ‘Bakalım!’ dedi. Millet Bahçesi denilen parkta buluştuk. Heyecanlıyım. Ellerim buz gibi. Beğenmez diye çok korkuyordum. Şiir dolu defterim masada. Sakarlık bu ya dilimden kaçıverdi: ‘Yazdıklarımı ben pek beğenmiyorum ama...’ dedim. Şairin gözleri akla takla döndü. Yüzüne kan çöktü. Ayağa kalktı: ‘Senin beğenmediğini ben mi beğeneceğim ülen! Beğenilecek şiirler yaz, öyle gel.’ dedi. Defteri önüme itiverdi, döndü gitti. Masada kalakaldım. Suç dosyam önümde... Ağladım. Eve geldim. Yüzüm yıkık. Annem anladı. ‘Ne oldu? Görüştün mü?’ dedi. Anlattım. Demez mi annem bana: ‘İyi olmuş! Oh olmuş! Elin kızına şiirler yazacağına, dizini kır da dersine çalış, adam ol!’ Bir daha da şiir yazmadım. Şiir kanadım böylece kırıldı.” (Ekici, 2018: 8)*

Samsun Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümüne kaydolur. Öğrenciyken evlenir, Nihal adlı kızı dünyaya gelir. Üniversite yıllarında daha çok fikir kitapları okur. Bu dönemde yazar olmayı kendisine hedef olarak belirler. 1979’da buradan mezun olur.

Daha sonra öğretmenliğe başlar, milli eksende çıkan gazetelerde çok sayıda yazılar yazar. 1980’li yıllarda fikir yazılarından öykü türüne geçer. Bu süreci şöyle anlatır:

*“Dört yol’da çiçeği burnunda Türkçe öğretmeniyim. İdealistim. Sürekli okuyorum ve fikir yazıları yazıyorum. Yeni Düşünce gibi dergilerde makalelerim, dizi yazılarım yayımlanıyor. Bir gün ağabeyim dedi ki: ‘Sen fikir yazıları yazma. Bu işi o sahanın uzmanlarına bırak. Sen hikâye yazmalısın. Hem branşına uygun hem sanatkâr ruhlu kişiliğine.’ Tavsiyeyi tuttum ve yeni tabirle ‘şerit’ değiştirdim.” (Ekici, 2018: 9)*

Necdet Ekici, öğretmenlik yaptığı yıllarında öyküyle uğraşmaktadır. Osman Çeviksoy’dan çok etkilenir. O dönemde derslerde öykü saatleri yapar. Bir öykü nasıl yazılır? Teknik olarak kavramaya çalışır. Önce bütün sınıflarda kendi sesiyle Dede Korkut hikâyelerini okur. Her okuduğunda Türkçenin muhteşem güzelliğini ve hikâye dilini keşfeder. Tesadüfen üç öykü kitabı geçer eline: *Tutuklu Yürek*, *Derdimi Gül Eyledim*, *Beyaz Yürüyüş*. Yazarını henüz tanımıyordu. Kitaptaki öyküleri beğenerek, sesli olarak öğrencilerine okur; öğrenciler dikkatle ve beğenerek dinlerler. Ancak kendisinin yazmayı düşündüğü bütün konuları bu yazarın yazdığını görür. İçten içe kızar ona. Hatta yazdığı ilk deneme metinlerindeki üslup da onun üslubuna benzemektedir. Bundan ciddi anlamda rahatsız olmaya başlar. Bir gün Osman Çeviksoy’la karşılaşır:

*Sonra tesadüf bu ya, Antalya’da bir Türkçe kursunda bu kitapların yazarıyla karşılaştık. Uzun boylu, kara kuru, insana iri iri bakan bir delikanlı. Bu güzel insan Osman Çeviksoy’dan başkası değildi. Bu üslup meselesini kendisine anlattım. Kaldığımız otelin odasında bir hikâyemi okudum. Sabırla dinledi. Çok beğendiğini söyledi. Ve elini omzuma koyarak dedi ki: ‘Korkmana gerek yok. Zamanla kendi üslubunu kuracaksın. Yazı yazma hevesi bazen böyle başlar. Hatta ilk başlarda faydalıdır da.... Yazmaya devam et.’ Hakikaten daha sonra kendi özgün üslubum gelişti. Ve bugün kendi özgün üslubumla hikâyeler yazıyorum.” (Ekici, 2018: 10)*

1984 yılında “Bir Yabancı” adlı ilk öyküsünü yazar. Öyküde uzak bir dağ köyüne öğretmen olarak verilen bir delikanlıyı anlatır. Öyküyü bitirince okulunda tecrübeli, kitap okuyan, eleştiren, yazan, çizen, yaşlı bir Türkçe öğretmenine gösterip

onun tavsiye ve görüşlerini almak ister. İçinde de ya beğenmezse, hiç olmamış, bu ne biçim öykü derse gibi endişe vardır. Şiirde kırılan kanadının öyküde de kırılacağından korkar:

*“Ve bir beyaz yalan söyledim: ‘Bir öğrencimiz yazmış. Ben baktım. Bir de sen bakar mısın?’ dedim. ‘Bakarım.’ dedi. Hikâyeyi verdim. Okumuş. Son saat koluma girdi. Müdür yardımcısının odasına gittik. Gözlerime baktı. Yaprak gibi titriyorum. ‘Hikâyede yolun açık olsun.’ dedi ve ekledi: Hikâyeye diline sahipsin. Seni istidatlı gördüm. Devam et. Başarılı olacağına inanıyorum. Sende Yaşar Kemal havası var.’ Tabi bu sözler benim ayaklarımı yerden kesti. İnanmışım, güvendiğim, değer verdiğim bir insandan bunları duymak, yazmaya çalışan bir edebiyat hevesli için müthiş bir yüreklendirme.” (Ekici, 2018: 11)*

Bu ilk öyküsünü hemen temize çekip *Töre* dergisine gönderir. Öykü bir sonraki ay yayımlanır. Ekici’nin sevincine diyecek yoktur.

Daha sonra Ahmet Kabaklı’nın *Türk Edebiyatı* dergisinde yazmaya başlar. Türk Edebiyatı Vakfı’nın 1995’te düzenlediği “Ömer Seyfettin Hikâyeye Yarışması”nda “Karamuk” adlı öyküsüyle ikincilik; 1999 yılında “Bir Milyon Ölüm” adlı öyküsüyle birincilik ödülleri; *Yeni Düşünce* gazetesinin “İslâmiyet ve Gençlik” konulu inceleme yarışmasında ise Türkiye birincilik ödülünün sahibi olur.

*Türk Edebiyatı, Milli Kültür, Milli Eğitim, Töre, Kültür Dünyası, Eğitim Bilim, Türk Dili, Türk Yurdu, Yeni Birlik, Konevi, Hasat, Kardelen, Güneyde Kültür, Güneysu* gibi sanat ve fikir dergileri ile *Yeni Düşünce, Türkiye* gibi gazetelerde çeşitli öykü, deneme ve incelemeleri yayımlanır.

Necdet Ekici, otuz iki yıl Karahasan Paşa Ortaokulunda Türkçe öğretmenliği yaptıktan sonra 2010 yılında emekli olur. Dört Yol’da yaşayan Ekici’nin İlbey ve Gülbey adlarında iki oğlu, Nihal adında bir kızı vardır. Hâlen Dört Yol Türk Ocağı Sekreteri olarak görev yapmaktadır. Öykü yazmaya da devam etmektedir.

Yayımlanmış Eserleri:

1. Yüreğimi Sana Bıraktım (Öykü, MEB Yayınları, 1988 / Timaş Yayınları, 2. bs. 1998)

2. Yüreğimdeki Cemre (Öykü, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992 / Timaş Yayınları, 2. bs. 1997)
3. Gül Olacaksın (Öykü, Ötüken Neşriyat, 1997)
4. Arzu ile Kamber (Öykü, Timaş Yayınları, 2000)
5. Gül Şafağı (Öykü, MEB Yayınları, 2004)
6. İdeoloji ve İnsan (Fikir, Hamle Yayınları, 2000)
7. Arıtış'ın Ağıtları (Arıtış Belediyesi Kültür Yayınları, 2006)
8. Son Turnalar (Öykü, Akçağ Yayınları, 2015)
9. Çolpan Yıldızı (Öykü, Akçağ Yayınları, 2018)

## 1.2. ÖYKÜLERİ

### 1.2.1. Yüreğimi Sana Bıraktım

*Yüreğimi Sana Bıraktım*, Necdet Ekici'nin ilk öykü kitabıdır. Eserin ilk baskısı 1988 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları tarafından yapılır. 1998 yılında Timaş Yayınları tarafından yeniden basılan eser, 2017 yılında Akçağ Yayınları tarafından basılır. MEB ve Timaş Yayınları baskılarında on iki öykü bulunan kitap, Akçağ Yayınları'na geçerken tekrar gözden geçirilip düzenlenir, son baskısı yapılan kitapta bazı öyküler çıkarılır, bazı öykülerin adı değiştirilir, birkaç da yeni öykü eklenerek eserde on öykü yer alır.

*“Bu öykülerde Reşat Nuri ve Refik Halid'in tarzını hatırlatan, Anadolu'dan güçlü tablolar sunulmaktadır. Konular yerli ve millî... Karakter ve tipler, gülmesiyle, ağlamasıyla, öfke ve hüznüyle bizim insanımız. Kısacası sıcak, samimi bir üslup; duygulu, güçlü bir yürek zenginliği...” (Kabaklı, 2002: 643)*

### 1.2.2. Yüreğimdeki Cemre

Yüreğimdeki Cemre, Ekici'nin ikinci öykü kitabıdır. Eserin ilk baskısı 1991 yılında Kültür Bakanlığı tarafından yapılır. 1996 yılında Timaş Yayınları tarafından ikinci baskısı yapılan eser, 2016 yılında Akçağ Yayınları tarafından yayımlanır.

*“Yüreğimdeki Cemre Ekici'nin hem bir kitabına isim olmuş hem de onun 'karakteristik' denilebilecek eserlerinden birisidir. Yani daha başka hikâyelerinde görülen özelliklerin başlıcalarını da Yüreğimdeki Cemre'de buluyoruz.” (Kabaklı, 2002: 643)*

### 1.2.3. Gül Olacaksın

Sekiz öyküden oluşan *Gül Olacaksın* 1997 yılında Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanır. 2016 yılında “Veda” adlı bir öykü daha eklenip bazı öykülerin adı ve kısmen içeriği değiştirilerek Akçağ Yayınları tarafından basılır. Kitaptaki “Karamuk” adlı öykü, 1995 yılında Türk Edebiyatı Vakfı ve Gönen Belediyesinin açmış olduğu Ömer Seyfettin Hikâye Yarışması'nda Türkiye ikinciliği ödülünü alır.

### 1.2.4. Arzu ile Kamber

İlk baskısı Timaş Yayınları tarafından 2000 yılında yapılan *Arzu ile Kamber* hikâyesi önemli halk hikâyelerimizdendir. Ekici, 1930 ve 1940'lı yıllarda *Arzu ile Kamber* hikâyesinin değişik nüshalarının büyük bir tahrifatla karşı karşıya olduğunu görür, hayretler içerisinde kalır; çünkü:

*“O güzelim aşk hikâyesinin kahramanları 'Arzu ile Kamber' ya tek parti idaresinin emrine uyularak 'Atatürkçü' yapılmış. 'Türk Hava Kurumuna' bağışlarda*

*bulundurulmuş; ya cinsel ögeler ön plana alınarak Brezilya dizilerini aratmayan ‘yerli pornoculuk’ yapılmış, ya da hikâyenin önü bilinçlice bozularak ‘haram-cinsel sapmalar’ gayet tabii imiş gibi okuyucuya sunulmuştur.” (Ekici, 2014: 8)*

Bundan rahatsız olan Ekici, hikâyenin doğrusunu yoğun bir emekle kendisi yeniden yazar.

### **1.2.5. Gül Şafağı**

2003 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları tarafından basılan eser, altı öyküden oluşmaktadır. 2015 yılında bu altı öykü, olduğu gibi yazarın *Son Turnalar* adlı eserinde yer alır. Kitapla aynı adı taşıyan Gül Şafağı adlı öykü Türkiye gazetesinde yayımlanan Çanakkale hatıralarından hareketle yazılmış olup 1999 yılında Türk Edebiyatı Vakfı’nın düzenlediği Ömer Seyfettin Hikâye Yarışması’nda “Bir Milyon Ölüm” adıyla birincilik ödülünü alır.

### **1.2.6. Son Turnalar**

On öyküden oluşan *Son Turnalar* adlı öykü kitabı, 2015 yılında Akçağ Yayınları tarafından basılır. İlk altı öyküsü *Gül Şafağı* kitabından alınmıştır. Kitapla aynı adı taşıyan “Son Turnalar” adlı öykü:

*“1946-1950 yılları arasında tarihe tanıklık edenlerin, Türkiye gazetesinde yayımlanan acı hatıraları ve Dr. Emin Işık Bey’in o günlere ilişkin Altınoluk (Sayı 121-Mart 1996) dergisindeki çocukluk anıları yakın tarihimizin küçük bir kesitine ışık tutması amacıyla yazılmıştır.” (Ekici, 2015: 25)*

### 1.2.7. Çolpan Yıldızı

*Çolpan Yıldızı*, Necdet Ekici'nin son öykü kitabıdır. Akçağ Yayınları tarafından 2016 yılında basılan eser, on öyküden oluşmaktadır. Osman Çeviksoy'a göre:

*“Çolpan Yıldızı'ndaki hikâyeler folklorik özellikler taşıması yönüyle de önemlidir. Hikâyelerdeki kişiler yaş, cinsiyet ve sosyal konumlarına uygun olarak konuşmaktadırlar. Anlatıcı da doğal çevreye uygun ifadeleri sıklıkla kullanmaktadır. Bu da hikâyelerin doğallığını, inandırıcılığını artırmaktadır.”* (Çeviksoy, 2018: 81)

### 1.3. ÖYKÜCÜLÜĞÜ

Sanatçı gerek içinde yaşadığı topluma gerek insanlığa söyleyecek sözü olan duyarlı bir kalemdir. Necdet Ekici de içinde yaşadığı topluma söyleyecek sözü olan bir yazardır. Duygu ve düşüncelerini aktarmada öyküyü önemli bir edebî tür olarak görmektedir. Öykü türüyle sosyal hayatın pratiğine daha uygun düşen insan gerçeğini yakalayabileceği görüşündedir.

Öykülerinde ideolojik anlamda siyasi tezler veya politik mesajlar yoktur. Salt mesaj kaygısı taşıyan öykülerin tabiiyetten uzaklaştığını ve yazarın kaleminin nefesini kestiğine inanan yazar, kendi öykülerinde de mesaj olduğunu ancak *“Hikâyelerimdeki mesaj, bir elmanın tabii tadı içine sindirilmiş, gizli nektar gibidir. Olayların kendi içinde ve tabii akışında saklıdır. İlle de bir mesaj, bir tez ararsanız, ‘insanımızın derdine hemdert olmaktır’ diyebilirim.”* (Ekici, 2018: 13, 14) diye söylemektedir.

Hassasiyetinin, bu toprakların samimi, özgün sesi olabilmek olduğunu söyleyen Ekici *“Bunu yaparken hiç şüphesiz bizi biz yapan değerlerimizi asla göz ardı etmem. İnsan dramlarını kaleme alırken olayların ruhunu çalmadan, kendi gerçeği içinde anlamaya çalışırım. Onlara dost gönlümü açarım.”* (Ekici, 2018: 14) demektedir.

Öykülerinin konusunu teşkil eden aile ilişkileri, iç hesaplaşma, vicdanî sorumluluk meselelerinde hep hak galebe çalmasa da Ekici, masumdan, hor görülenden, ezilenden yanadır. Millîliği fikirden çok his cephesiyle ele alır. Millî olmadan evrensel olunamaz kanaatindedir. Öykülerinde din de hayatın vazgeçilmez bir parçası durumundadır.

Mustafa Everdi, Necdet Ekici'nin öykülerinde *“bir köpeğin duyularına, karısı ölen bir erkeğin yeniden evlenmek için çevresini ikna çabalarına şahit kılar. Yaşlı bir kadının evlenme teklifini zekâ oyunu ve eğlenceli bir bilmeceye çeviren hünerini, ‘yeşil bere’ metaforu ile bizi din-imanla aldatan insanlardaki entrika yeteneğini görürüz.”* (Everdi, 2017: 59)

Öykülerinin çoğunda bir efsane, bir türkü, bir ninni, bir ağıt bulmak mümkündür. İnsanımızın hayal hanesini, mantığını, zevkini, ıstırabını ifade ederken böyle bir kültürel öğeyi tercih edişinin sebebi, bizi biz yapan değerlerden uzak kalmak istemeyişidir.

*“Türk milleti folklorik bir zenginliğe sahiptir. Bir hikâyecinin bu kültürel zenginlikten uzak kalması, bu hikâyelerine taşımaması desensiz, motifsiz kilim dokumaya benzer. Kültürümüzü teşkil eden bu değerlerimizle hikâyenin unsurlarını birleştirmeyi amaçlarım.”* (Ekici, 2018: 14, 15)

Ekici, geçmişten geleceğe en büyük köprünün, efsaneler ve folklorik zenginliklerimizin sanat eserlerine taşınmasıyla kurulacağına inanmaktadır. Çünkü folklorik öğeleri, kültürel devamlılığımızın ana dinamikleri ve dinamosu olarak görmektedir.

Osman Çeviksoy da *Çolpan Yıldızı*'ndaki öykülerin folklorik özellikler taşıması yönüyle önemli olduğunu ifade eder. Hikâyelerindeki kişilerin yaş, cinsiyet ve sosyal konumlarına uygun olarak konuştuğunu, anlatıcının da doğal çevreye uygun ifadeleri sıklıkla kullandığını belirterek bunun da hikâyelerin doğallığını, inandırıcılığını artırdığını söyler. (Çeviksoy, 2018: 81)

Necdet Ekici'nin bazı öykülerinde konular, hayatın içinden alınmıştır. Bu sebeple yazdığı metinler, muhayyel olmaktan ziyade, yaşanmış, duyulmuş olay örgüsüne dayanmaktadır. Öyküde gözlem gücünü önemseyen Ekici, bu şekilde



yazılan metnin daha gerçekçi, daha inandırıcı bir çizgiye çekileceği görüşündedir. Ancak “*Hikâyede neyi anlattığınız değil, nasıl anlattığınız önemlidir. En kötü konuların iyi anlatımı, en iyi konuların kötü anlatımından üstündür. Bir yazar sadece yaşadıklarını yazıyorsa başkalarının yaşadıklarını kim yazacak?*” (Ekici, 2018: 15, 16) Bu sebeple öykülerinde, yaşadıklarının yanında hayal unsuruyla başkalarının ona anlattıkları da vardır.

Mustafa Everdi, “*Necdet Ekici hikâyelerinde karakterler, okurla arasına Çin Seddi’yle ayırmaz. Her an dokunulacak canlı insanlar, bizi yakalayan bir hayat vardır. Bu hayat, Anadolu’da süren bir gerçekliktir. Ekici de şiirsel bir dille ifadesini ve sessiz çoğunluğun sorunlarını göz önüne koyan bir meram gücü bulur.*” (Everdi, 2017: 61)

Ekici’nin, öykülerinin ana temasını Anadolu hayatı oluşturur, bu hayatı istismar etmemesi yönüyle köy edebiyatı yazarı değil, memleket öyküleri yazan birisi olarak görmek gerekir onu.

Ekici, “*Yazdıklarım genellikle memleket hikâyeleridir. Fakat bir ‘köy edebiyatı’ yazarı değilim. Eserlerimin ana temasını Anadolu hayatı oluşturur. Tabii şehre taşınan hikâyelerim de vardır.*” (Kabaklı, 2002: 636) Bu durumun sebebini, kendisinin köy ve şehir arasında kalması olarak görmektedir.

Ekici’nin çocukluğu, tahsil hayatı köyle şehir arasında bölünerek geçer. Böylece insan ilişkilerini değişik atmosferlerde yakalamak imkânı bulur. Fakat köyden şehre savrulduğunda dahi kendini Çukurova’nın pamuk tarlalarında, fakir işçi ailelerinin ocak başlarında, kırsal kesimin gündelikçi insanları arasında bulur.

Tabii şehirleşme ve sanayileşmenin kırsal kesim insanlarında yarattığı yozlaşmayı da görür. İnsan dramlarını, köyle şehrin çatışma odağı olan kasaba gerçeklerini anlatmaya çalışır. Bu yozlaşma içinde dahi insanımızın hep güzelliklerini arar. Onlara gönlünü açar. Kalemine sevgiyi, umudu ve yaşama sevincini yükler.

Mustafa Everdi, bir yazar hikâyesini anlatırken metaforlara başvurduğunda derin imgeler oluşturuyorsa o yazarın başarılı bir hikâyeci olduğunu söyler. Bu

bağlamda Ekici'yi başarılı bir hikâyeci saymaktadır. Hikâyelerinde sıklıkla kullandığı metaforların:

*“gül, yürek, cemre, hastalık, ölüm, yeşil, duvar, su, gonca, çiçek (özellikle nergis), ağaç kuş, istiridye, gökkuşağı, yanardağ, şelale, yılan, alev, yangın, tünel bakış, köpek yıldız...*

*‘Gözlerinde lacivert-mor renklerin oynadığı bir mahcubiyet.’ (Gül Olacaksın, s. 32) ‘İçimde sükûtlü bir isyan’ (s. 37) ‘Uzaktan uzağa bir türlü sevedim şu kamyon bakışlı (adam).’ (s. 52) ‘tünel tünel bakış’ (s. 70) vs. ‘Acı sütleğen kokuları kaldı genimde. Yüreğimi sana bıraktım.’ (s. 18) Hikâyeleri yaşadığımız, hissettiğimiz ancak adını koyamadığımız duyguların yazılı metinleri hâlinde geçer sayfalarda.’ (Everdi, 2017: 61, 62) olduğunu belirtir.*

Öykülerinde genellikle olayı ön planda tutan, şaşırtıcı sonuca ulaşmayı öykülerinin önemli bir özelliği olarak gören Ekici'nin öykü kahramanları, her gün, her yerde karşılaştığımız aşırılıkları ve mütevazılıkları ile sevgi dolu, sıradan insanlardır. Anadolu'yu yansıtır. Hep bizden insanlardır. Bazen bir köylünün saflığına güler, bazen bir memurun geçim sıkıntısına ortak olur, bazen fakir bir talebenin duygularını paylaşır, bazen de bir kadının iffet ve sadakati karşısında saygıyla eğilir.

Yazmak için *“etkilenmeli, üzülmeli ya da sevinmeliyim”* diyen Necdet Ekici, öykülerini nasıl yazdığını şöyle anlatır:

*“Konu çekirdek olarak beni sarmalı. Yazıdaki bir paragraf, çarpıcı bir cümle, hatta bir kelime, bir olay, beni etkileyen bir hatıra, hemen her şey olabilir. Konu kafamda olgunlaşmadan yazmam. Konular henüz çağla iken masaya oturmak doğru değil. Yazmak doğum sancıları gibidir. Olay ya da durum kafanıza çekirdek olarak düşmüşse zamanla olgunlaşır, dallanır, budaklanır. Artık yazma zamanı gelmiştir. Yazmadan evvel dalgın, düşünceli ve huzursuzumdur. Konu buharlaşmadan yazmalıyım. Yazar rahatlarım.” (Ekici, 2018: 17, 18)*

Öykülerinin en belirgin dört özelliğinin ben-merkezci bakış açısı, kahramanların sıradan insanlar oluşu, mekânın Anadolu, zamanın ise her vakit hâl (şimdiki zaman) olması olduğunu söyler.

Öykülerinin birçoğunu kahraman bakış açısıyla yazan Ekici, gözleme de çok önem vermektedir:

*“Hikâyelerimin çoğunda anlatıcı (kahraman) rolünü ben üstlendim. Olayları, birinci şahıs ağzından anlatırken kendimi daha rahat hissediyorum. Ayrıca, böyle yapınca, hayalden kurtularak, daha fazla gerçeği yansıttığım hissine kapılıyorum; çünkü ben yaşanmış, duyulmuş olayları anlatıyorum. Bunu için “gözlemcilik” bence bir hikâyecide bulunması gereken vasıfların en başındadır. Ben, ruh tahlillerini dahi bu gerçekçilik ve gözlemcilik içinde, psikoloji gerçeklerini bularak anlatmaya çalışıyorum.” (Kabaklı, 2002: 635)*

Bazı öykülerinde üslubu biraz mizah kokmasına rağmen, aslında mizah onun üslup anlayışı değildir. *“Yüreğimdeki Cemre adlı kitabında yer alan ‘Beklenmeyen Misafir’, Gül Olacaksın’daki ‘İkinci Bahar’ ve ‘Budak Ağa’ adlı hikâyelerdeki mizahi üslup, istihzadan uzak bir mizahtır.” (Ekici, 2018: 18)*

Öykülerinde daha çok hüznü işler. Bu hüznünde dahi hayata küskünlük, içe kapalılık yoktur. Aksine bütün canlılığı ile ışıltılı hayat, uluorta hayat vardır. Bu nedenle öykülerinde hüznün, sadece Anadolu insanını yansıtmada bir malzemedir. Asla bir duygu sömürü aracı değildir. Kısacası hüznü tanımak, ama karamsarlığın olumsuzluğundan kaçınmak, hayatı sevmek ve yerliliği önemsemektir.

Osman Çeviksoy, Necdet Ekici’nin sanat anlayışı ile öykücülüğü hakkında şunları söylemektedir:

*“Ekici, hikâyelerinde içinde yaşadığımız, özelliklerini bildiğimiz zaman ve mekânla birlikte psikolojik zaman ve mekânı da başarıyla kullanmıştır. Ancak bu kullanım, sanatçı yaklaşımıyla, gerektiği kadardır, adeta şiir tadındadır.” (Çeviksoy, 2018: 81)*

Mustafa Everdi, Necdet Ekici’nin öykülerinde yaşayan Türkçe konuşulur demektedir:

*“Yerel deyimler, atasözleri, özel kullanımlı (zeklenmek, siyek, yıkışmak, ığralanmak, ışkın, darbız, celfin gibi) kelime; (Sac düzene girdi hamur bitti, ev düzene girdi ömür gitti) deyim ve atasözü zenginlikleri Türkçenin anlatım gücünü zirveye taşır. Necdet Ekici’de elinde kavalı ile yanık türküler çalan, sopa (üvendire) yerine gül taşıyan bir sığırtmacının önünde seyirtir kelimeler. Yaylaya çıkarır kimi zaman, Dört Yol sokaklarına, ‘Şahmaran’ hikâyesinde çatı katına. Ejderhalar bekleriz korkuyla, fisiltılar hâlinde yayılan bir efsanede.” (Everdi, 2018: 59, 60)*

Osman Çeviksoy, Necdet Ekici’nin öykülerinde en çok üzerinde durulması gereken hususun dil ve ifade olduğunu belirtir. Onun, içine doğduğu ve içinde büyüdüğü toplumun kültür dilini, doğal seyri içinde gelişen, yarınlarda da

yaşayacağına inandığı Türkçeyi kullanmak olduğunu ifade eder. (Çeviksoy, 2018: 81)

Bu bağlamda Mustafa Everdi, Necdet Ekici'nin öykülerinde “*Memduh Şevket Esendal'in anlatım sadeliği, Refik Halit Karay'ın üslup ve anlatım güzelliği, Şevket Bulut'un gerçekçiliği Anadolu insanına içerden bakış samimiliği görürüz.*” demektedir. (Everdi, 2017: 60)

Necdet Ekici'nin asıl üslubu, Türkçenin bir kınalı türkü kadar güzel ve doğru kullandığı metinlerdeki üslubudur.



## İKİNCİ BÖLÜM

### NECDET EKİCİ'NİN ÖYKÜLERİNDE TEMA

## 2. NECDET EKİCİ’NİN ÖYKÜLERİNDE TEMA

### 2.1. ÇÖZÜLME

Necdet Ekici’nin en çok işlediği temaların başında çözülme gelmektedir. Söz konusu çözülme kendi değerleriyle çelişme, erdem kabul edilen davranışların önemsenmemesi, geleneklerin yok sayılması biçiminde karşımıza çıkmaktadır. İnsanoğlu öz değerlerini ve insanî özelliklerini kaybedince çözülme ortaya çıkmaktadır.

“Gerilim / 2” adlı öyküde çözülmenin toplumsal boyutunu görmekteyiz. Annesi kaçmış Kerim, toplum içine çıkabilmesi için annesinin oynaşı Gâvur Ali’yi öldürmek zorunda kalır.

Hunu köyünün Binboğa Dağları’nın eteğinde basit bir su sırası anlaşmazlığında Kara Zöhre’nin, on iki yıl önceki olayı hatırlatarak Kerim’e söylediği şu sözler, toplumun çözülmesini göstermektedir.

*“Anayın oynaşı her gün gözünün önünde geziyor! Sende namus olsa anayın intikamını alırdın! Gâvur Ali’ye bunca yıldır ne yaptın? Söyle, Gâvur Ali’ye ne yaptın? Erkeklik bu mu? Bu peçe bana değil, sana yakışır!” (Ekici, 1998: 51, 52)*

Çünkü insanın eksikliğini, annesinin yaptığının hesabının sorulması gerektiğini, kendi çocukları ve eşini başkalarına muhtaç etme pahasına intikam duygusuyla doldurmaya çalışmaları ve yerli yersiz bunu koz olarak, aşağılamak adına kullanmaları toplumsal çözülmedir.

“Aspirin ve Ekmek / 3” öyküsü, Gerilim adlı öykünün devamıdır. Evin reisi Kerim, Gâvur Ali’yi vurunca yirmi dört yıl hüküm giymiştir. Geride babası Çoban Memiş, karısı, kızı Ayşe ve diğer iki çocuğu kalmıştır. Bunlar köyde tutunamamış,

şehre göçmek zorunda kalmışlardır. Burada geçim derdine düşer, hayata tutunabilmek için çok zorlanırlar. Ayşe önlüğü olmadığı için okula alınmamakla tehdit edilip korkutulur, küçük çocuk çok hastadır. Soğukta pazarda yumurta satarak aspirin ve ekmek alabileceklerdir. Çözülme burada başlamaktadır. Sol gruplardan biri bağırarak pazara girer, güya işçinin ve emekçinin hakkını savunmak söylemiyle orayı altüst ederler.

*“Er meydanı, hak meydanı burası! Hakkı yenenler, emeği çalınanlar çıksınlar ortaya! Hak verilmez alınır! Elleri nasırlı pehlivanlar, emekçiler, ırgatlar! (...) Biz emekçinin, yani sizin yanınızdayız! Oturduğunuz ev niçin sizin değil? Devlet gecekondunuzu niçin yıkıyor? Ayşeler, Fatmalar niçin her gün çukulata yiyemiyor?!” (Ekici, 1998: 63)*

Bu şekilde bağırarak gözleri önünde zor durumda olanlara yardım etmeyip, onları görmezden gelip insanların hakkını aramaya çalışmak sahici olamayan insanların/grupların çözülmesidir.

“Çözülme” adlı öyküde Mahmut’un memleketinde, genç kızların bikinili olarak denize girmesi, başkalarıyla su atıp oynaşmaları namus meselesi kabul edilip silahların konuşacağı birtakım olaylara sebebiyet verecekken şu anda bulunduğu şehirde bütün bunların doğal karşılanması Mahmut’u çileden çıkarır.

Köyde babasından kalan topraklar kardeşleri arasında üç dört parçaya bölününce Mahmut, Harran’dan İskenderun’a gelir. Burada önce halde hamallık, inşaatlarda beton işçiliğine başlar. Sonra bunu işsizlik günleri takip eder. Daha sonra köyden getirilen tarla parasıyla elden düşme bir taksi alıp durağa girer. Mahmut geleneklerine bağlıdır. Şehir ortamına alışmak istemiyordur. Onun için ayıp ve günah sayılmaktadır bazı işler. Bir gün karısı Elfida, hiç deniz görmediğini söyler. Mahmut’un gönlü yoktur. Karısı Elfida’ya şöyle der:

*“Demek plajda çimecen ha! dedi. Gız sen mayo giyen mi? Könçeginen erkeklerin içinde gezen mi? Hadi diyelim ki orda herkes öyle, ayıp değildir; peki günah da mı değildir? Gız bize köyden indik şehere, açıldık birdenbire, hayeylim havası oynatma!” (Ekici, 1998: 68)*

Karısı Elfida da aslında Mahmut’un değiştiğini görür. Onun övdüğü şehrin kendilerine uymadığını “Şehir şehir dedin, getirdin bizi buraya. Plaj bize göre

*değildir, sinema açık saçık, gazinoda ırakı vardır. Yok onu giyme bunu giy. Çevremizde hiç kimse bizim gibi değildir.” (Ekici, 1998: 68) sözleriyle ifade eder. Ardından onun da bozulduğunu, eskisi gibi dinine bağlı olmadığını söyler:*

*“Köydeyken beş vakit namazlıydın, işi cumaya düşürdün. Şimdi cumayı da bıraktın, yılda bir bayram namazına gider oldun. Ben zorlamasam orucu bile tutmayacaktın. Gerçi çoğunu da benden uğrun yedin ya...” (Ekici, 1998: 68)*

Mahmut, ısrarlarına dayamayıp karısıyla birlikte plaja götürdüğü, liseyi yeni bitiren komşu kızları Suzan ve Serpil’i bikinili karşısında görünce neye uğradığını şaşırır, utanır, onları içinden ayıplar. Çözülme, inançlarıyla yaptıkları arasında yaşanır. *“Kızların oruç tutmalarını, başlarını kapatıp hiç aksatmadan teravihe gitmelerini yeniden hatırladı. Sonra gavurca müziği, duvardaki terli zenci resimlerini... Kendilerine aldındıkları boyalı dergileri...” (Ekici, 1998: 72)*

Kızların denizde Mahmut’un sonradan öğrendiği liseden üç erkek arkadaşıyla oynaşmaları, şakalaşmaları kızlar tarafından normal karşılanır; ama onların bu davranışları Mahmut’u çileden çıkarır, Mahmut oğlanlardan birine tokat atar. Yetiştığı kültürle buradaki davranışlar çelişir, çünkü bunlar burada doğal karşılanır olmuştur. Mahmut, *“Memlekette olsa silahlar şimdiye çoktan konuşmuştu. Oluk gibi kan akmıştı... İki kıza sahip olamamıştı. Kendine emanet edilen namusa başkaları el uzatmıştı. Köylüleri görse kendine ne derlerdi?..” (Ekici, 1998: 74, 75)*

“Otopsi Raporu”nda elli beş yaşındaki Ömer Şahin ve karısı Fadime, oğullarıyla birlikte Üçkoz Yaylası’na, Daz’a dağ sarımsağı toplamaya giderler. Fadime’nin ayağı kayar, uçurumdan yuvarlanarak ölür. Kocası, oğlunu haber vermesi için yaylaya gönderir. Bu arada ilçe savcılığına Çapar Merdan’ın sepetli motorsikletiyle haber verilir.

Otopsi için gelen savcı, hükümet tabibi ve jandarma çavuşu köylülere iyi davranmaz, küçümser onları, hiçbir şeylerini beğenmezler. Köyün imamını alaycı bir dille yererler. Acıları taze dururken savcı resmi bir dille kimlik bilgilerini yazmanın derdindedir, başkalarına da müsaade etmezler. Hep bağırarak, horlayarak, jandarma



çavuşuyla işlerini görmeye çalışırlar. Hükümet tabibi, beyni dağılan Fadime'nin yanına yaklaşamaz.

Devleti temsil eden ilçe savcısı, Hükümet Tabibi Yeliz Hanım, jandarma çavuşu köylülere kötü davranır, onlara tepeden bakarlar. Onların inançlarıyla alay ederler.

“Deftere Ne Yazacağız?” adlı öyküde milletini çok seven bir öğretmen “Ermeni Meselesi ve Ardında Yatan Gerçekler” konulu bir konferansı okulda vermek için “Kaymakamlık Oluru” alır. Başbakanlığın Genelgesine ve Tebliğler Dergisi'ne uygun olmasına rağmen ilçe milli eğitim müdürü, okul müdürü ve muavini yanaşmazlar. Okul müdürü ve muavini deftere ne yazacağını ve ileride başlarına dert açacağı düşüncesiyle bunun mesai saatleri içinde ve okulda olmasına karşı çıkarlar. Öğretmenler odasında ise öğretmenler müstehcen, kinayeli konuşur, maç, sportoto, tavla muhabbeti yaparlar.

Okulun, öğrencileri hayata hazırlaması, onlara millî ve manevî duygular aşılması gerekirken okul idaresinin buna kayıtsız kalması, bu faaliyette sorumluluk almak istememeleri bir tür çözülmeyi göstermektedir. İdealist öğretmenin müdüre söylediği şu sözler bunu belirtmektedir:

*“İşin acı tarafı nedir biliyor musunuz hocam?... dedim. Ermeni terör odakları her gün dışarıda Türk temsilcilerini, masum soydaşlarımızı hunharca öldürmekten çekinmezken, biz burada ‘Ermeni lafı’ etmekten korkuyoruz. Hiçbir şeye değil de üzerimize serpilen ölü toprağına lânet ediyorum.” (Ekici, 1998: 106)*

Nemelazımcılık, sorumluluktan kaçmak da bir çözülmeyi göstermektedir. Müdür Bey'in “Ben sorumluluk almak istemiyorum kardeşim. Vermek istiyorsan topla öğrencileri cumartesi ya da pazar günü, bir de kendine yer bul, ver. Bana ne? Sonra, hükümetin kendi politikası var, size ne? Onlar düşünsün?” (Ekici, 1998: 106) sözleri bunu göstermektedir.

Millî birlik etrafında kenetlenemeyen öğretmenlerin, öğretmenler odasındaki tavırları da işin boyutunu ortaya koymaktadır. Yoğun sigara dumanlı, daldan dala atlayan sohbetler, sahte iltifatlar ve ardından patlayan kahkahaların hüküm sürdüğü öğretmenler odasında ortak oynadıkları toto heyecanı ile bir haftayı geçirmek istemelerini ortak konuşacak bir mevzu saymaktadırlar. Buna ayrı anlam

yüklemektedirler. *“Ortak oynadığımız bu toto birbirimize daha çok yakınlaşmamızı, kaynaşmamızı sağlayacak. Keşke tüm okullarda böylesi şeyler olsa. Aslında sevgi ve barış, tüm insanlığın doğal bir gereksinimidir. Hele de biz öğretmen yığınları için...”* (Ekici, 1998: 108)

Millî birlik ve bütünlüğü pekiştirici konferansların hem öğrencilere hem de memlekete hayırlı olacağı düşüncesinden uzak idarecilerin deftere bunu yazmaktan çekinmeleri eğitimin başındakilerin çözüldüğünü göstermektedir.

“Yüreğimdeki Cemre”de sağ elin verdiği sol el görmemeli, yardımlar gizli olmalı ve karşıdakini mahcup etmeden yapılmalı düşüncesinden uzaklaşılması işlenmektedir. Seyit liseye giden bir öğrencidir. Aynı zamanda okul ikincisidir. Babası askerde yakalandığı tüberkülozdan ölünce onun vasiyeti üzerine okuması için annesiyle şehre giderler. Anne evde temizliğe gider, kendisi hafta sonları hamallık, inşaatta amelelik gibi işlerde çalışarak geçinmeye çalışırlar. Maddi durumu iyi olmayan, liseye giden, okul ikincisi olan Seyit’e, Kaymakam bey yardım yapacak Osman ağabeyi şöyle tanıtır:

*“Yoksul bir öğrencisin Seyit. Onlarca öğrencinin içinden seni seçtik. (...) Evet yoksulsun. Muhtaç bir öğrencisin! Osman ağabey okutmak istiyor seni. Yardım etmek istiyor sana. Yani anlayacağın piyango sana vurdu. Tabii çalışkan olduğun için. Sonra... Hayırlı olduğu için! Bütün masraflarını karşılamak gibi...”* (Ekici, 2016a: 19, 20)

Bu şekilde rencide edici sözlerle Osman ağabeyin onu okutmak istediğini söyleyince yoksulluğu yüzüne vurulan Seyit üzülür, ağlar. Yardımlar, iyilikler gizli yapılırsa daha samimi olur, bunun bir kıymeti olur. Hem karşı taraf rencide edilmemiş olur hem yardımı yapan onun sevabını alır. Bunlar aynı zamanda birer erdem kabul edilir. İnsanlara göstere göstere, onları eze eze yapılan yardımlar kaç yapayım derken göz çıkarmaktadır. Karşıdaki kişinin şeref ve onurunu düşünerek değil de kendi benliklerini ve yardımlarını ön plana çıkarmak bir çözümdür aynı zamanda.

“Sevgiyi Paylaşmak / 1” adlı öyküde üniversite yıllarında birbirlerini çok seven Gül Öğretmen ve Hukuk Fakültesi üçüncü sınıfa giden kocası birbirlerine maddi

yönden denk olmadıkları gerekçesiyle küçük bir kızları olmasına rağmen Gül Öğretmen, annesi tarafından boşanmaya zorlanmaktadır.

Anne ve babanın, çocuklarının mutluluğu için sorunlarını çözmeleri gerekir. Çocukları sendeledikçe onlara destek olmaları gerekirken o zamanlardaki statü farkını öne çıkararak -kızı öğretmen, damadı hukuk fakültesi üçüncü sınıf öğrencisidir- kızının boşanması için uğraşmaktadır.

“Gül Şafağı” adlı öyküde Balkanlar’da, Çanakkale’de, Galiçya’da, Sakarya’da çarpıştıktan sonra sağ ayağını vatani uğruna kaybeden Seyin Onbaşı’ya bir madalya çok görülür. Seyin Onbaşı, köylerindeki öğretmenle ilçedeki askerlik şubesine gider, ancak kütük defterinde gazinin künyesini bulamazlar. Şube reisiyle görüşürler, o da bunu ispat edemedikleri takdirde madalya veremeyeceklerini söyler.

Kendini bu vatana adayan Seyin Onbaşı, sağ ayağını savaşta kaybedince köyde çocuklar tarafından alaya alınır. Evden dışarı çıkınca köyün çocukları “*Topalım topalım seki sekiver / Tarlaya tohumu eki ekiver!*” diyerek arkasından tempo tutarlar. Seyin Onbaşı kızgınlıktan ziyade yaptığı iyiliği söylemekten imtina edenlere has bir mahcubiyetle ızdırabını şöyle dile getirir: “*Ben, bu bacağımı ‘Kaya altı’nda hovardalık yaparken yitirmedim ki a efendi oğlum! Öyle ya, veletler ne bilsinler. Çanakkale’yi, Conkbayırı’ni!?’*” (Ekici, 2015: 10) Gazi bundan dolayı evden çıkmak istemez. Köyde hem yaşlı hem gazi birisinin toplumun geleceği çocuklar tarafından bu şekilde alaya alınması millî manevi değerlerdeki çözülmesinin belirtisidir. Bu durum ailelerde büyüklerin toplumdaki yeri ve önemi, gazilerin kendileri için bir parçalarını cephede bıraktıkları yönünde konuşmalar, telkinler olmadığını göstermektedir. O, vatan için her zaman ve şartta fedakârlık yapan biridir. Bacağı kesilmeden önceki yaralanmaların birinde ona hastanede tebdil-i hava vermek istediklerinde de Seyin Onbaşı karşı çıkar, çürüğe çıkmak istemez, kıtasına dönmek ister.

Seyin Onbaşı, on bir yıl sonra koltuk değnekleriyle köyüne döner, vücudunda tam on iki yara vardır. Kurşunlardan biri de hâlâ kalça kemiğinde durmaktadır. İstiklâl Harbi’ne katılanlara madalya verildiğini öğrenen Seyin Onbaşı, madalya almak için köyündeki öğretmenle ilçedeki askerlik şubesine gider. Oradaki bayan

görevliye Balkanlarda, Çanakkale’de, Galiçya’da, Sakarya’da küffârla on bir sene çarpıştığını anlatamaz. Bu durum da kurumların çözülmesini göstermektedir. Çünkü on bir yıl savaştığını köylüleri, hatta vücudundaki on iki yara göstermektedir. Ancak resmî kayıtlarda künyesi olmadığından, belki de o sayfa kaybolduğundan madalya vermek istemezler. Seyin Onbaşı da ispatlamak için gömleğini çıkarır, genç şube reisine gösterir:

*“Zabit Oğlum, ben bu yaraları çelik-çomak oynarken almadım. İngiliz kurşunu hâlâ kalça kemiğimin üstünde duruyor! On bir yıl asker urbasını çıkarmadım üstümden! Bu topraklara sadece bedenimin yarısını değil; gençliğimi, aşkımı, enerjimi, kanımı verdim! İşte bacağım! Bundan daha iyi ispat mı olur?!”* (Ekici, 2015: 24)

“Bir Ayrılık, Bir Yoksulluk, Bir Ölüm” adlı öyküde çaresiz kalan bir babanın küçük kızı Öksüzler Yurdu aracılığıyla bir aileye evlatlık verilmiş; oğlunu dilenerek, cami tuvaletlerinde bekçilik yaparak okutmuştur; fakat o da hayırsız çıkmıştır. Vergi dairesinde çalışmaktadır; ama borcu çoktur, bekârdır, alkoliktir. Babası zor durumda olduğunu söyleyerek borç ister; oğlu kendisinde de para olmadığı için veremez. Kız kardeşini hiç görmediği için kardeşi hakkında bir şey hissetmez. Baba, evdeki tüpü ve fırını satarak bacısının yanına gelir, herkesle vedalaşır. Kahramanımız bir sabah evinin tavanına asılmış olarak bulunur.

Yokluk, kimsesizlik insanları çaresiz bırakabilmektedir. Bir de söz konusu kişi aile reisiyse bu daha da zor olmaktadır. Canından bir parça olan kızına bakamayıp onu Öksüzler Yurdu aracılığıyla bir aileye evlatlık vermesi, ailenin çözülmesini göstermektedir. Bir buçuk yaşındaki kızını evlatlık veren Derviş çözülmenin sebebini fakirliğe bağlamaktadır. *“Anladım, benim suçum fakir olmak! Evladımın karnını doyuracak kadar ekmek bulamayıp da midesine bir kaşık sıcak çorba girsin diye ömür boyu ona hasret yaşamak!...”* (Ekici, 2015: 63)

Derviş’in oğlu da on sekiz yaşına kadar yetimhanede, Kimsesizler Yurdu’nda büyümüştür. Yurt çocuğu olmayı kara bir leke gibi alnında taşımıştır. Okulda samimi arkadaşı olmamıştır. Sevdiği kızın ailesi kızlarının yetimhanede büyüyen, bir yurt çocuğuyla evlenmesini istemezler. Bu da toplumsal çözülmenin başka bir boyutunu göstermektedir. İnsanlar karakterlerine göre değil de yetiştikleri ortama göre

yargılanmaktadırlar, değerlendirilmektedirler. Genç de bunu anne ve babasının ayrılmasına bağlar:

*“Bu suçun hepsi benim mi? Beni böyle mahkum eden biraz da annem, babam değil mi? Onlar ayrılmasalardı, ortada kalmasaydım, yetimhaneye vermeselerdi ben böyle olur muydum? Sevdiğim kız beni terk eder miydi? Şimdi kavgalıyım, geçimsizim, uyumsuzum, dikkat edilmesi gereken bir insanım öyle mi?” (Ekici, 2015: 66)*

Derviş’in, kızının bir aileye evlatlık verildiğini, onu kendisine göstermediklerini anlatınca oğlu bunları kendisine anlatılmasını istemez, çünkü onu hiç tanımadığını, görmediğini söyler. Ardından kendisini zorluklarla okutan babasının para isteğine kızar, ona sesini yükseltir. Ayrılık, fakirlik insanları zor durumda bırakarak ailenin parçalamasına zemin hazırlamıştır. Bu da çözülmeyi hızlandırmıştır.

“Can Suyu” adlı öyküde şifayı doktorlar elinden değil de kocakarı ilaçlarıyla, kurşun dökmekte arayanlar ele alınır. Cahilliğin, kocakarı ilaçlarının insanları iyileştirmediği gibi daha çok hasta etmesi, insanın yanlış şeyden medet umması çözülmeyi göstermektedir.

Happa Ana, okuldan ateşler içinde gelen kahramanın ablasının ateşini düşürmeye çalışır. Kurşun döktürür, okutturur, iyileşmez; üstelik kendisi ve abisi de hasta olur. Happa Ana o yörede şifacı olan birinden kavanoz içinde saydam bir böcek getirtip onun suyunu içirir. İçenler daha da kötü olur.

Yöre insanının hastane, doktor bulunmasına rağmen bilmediği içecekleri ilaç niyetine kullanmaları, şifayı başka yerlerde aramaları bir tür çözülmüştür.

Gözleri kan çanağı gibi kızarıp ışığa bakamayan, bademcikleri şişen, kesik kesik öksüren ablalarına aklın ve bilimin doğrultusunda doktorlar tarafından teşhis konulmaz da Happa Ana tarafından teşhis konur:

*“Şeytan ateşten yaratılmıştı. Yakında ablamın gözüne görüntüler ilişecekti. Tez elden çıplak ayakla kömür saydırmalı; kara tülbent üzerinden kurşun döktürmeliydik. “Cass!” diyen sesler, şeytanın kulağına kurşun olacaktı. Ve ablam kurtulacaktı!” (Ekici, 2015: 87)*

Çocuklar yine iyileşmez. Happa Ana “*Üç nur topu gibi yavruya göz değmişti ve şeytan işiydi.*” (s. 88) sözleriyle bunun sebebini başka yere bağlar. Bu kez de adına can suyu dedikleri, sonradan doktordan öğrendikleri deniz mantarı, denizanasının bir türünü kavanoza koyup suyunu içerler. Onuncu günde şuurunu yitirme derecesine gelince gözünü doktorların karşısında açarlar. Çocuklar kızamık olmuştur. Önemsiz bir hastalığın cehalet sonucu hangi noktaya gelebildiğini göstermesi bir tür çözülme olarak karşımıza çıkar.

“Son Turnalar”da bu milleti ayakta tutan ve onun uğrunda savaştığı ezanın, Kur’an’ın suç sayılarak onları terk etmeyenlerin bir daha geri dönmek üzere götürülmesi çözülmenin başka bir boyutudur.

İsmet İnönü döneminde ezan Türkçeleştirilir. Yasaya karşı gelenler cezalandırılır. Kahramanın babası Gazi Hoca ile Yusuf Hoca köyün imamıdır. Köye dışarıdan resmi görevli olarak gelen kaymakam, müfettiş gibi biri varsa Gazi Hoca ezanı oğluna Türkçe okutur, yoksa kendisi Arapça okur. Köylüler de “*Bizim hocalar, Kur’an okuttukları için köy basılacaktı! Hocalarımızı sürecektir!*” (s. 118) sözleriyle hocalarının bundan dolayı götürülecekleri için tedirgindir.

Köylü kendi dinini yaşayamamaktadır. Kur’an derslerini hocalar korkuyla gizli gizli yapmaya çalışmaktadır. Din ve vicdan özgürlüğünün olmaması çözülmenin bir göstergesidir. Kahramanın babası camiye bitişik imam odasında şunları yaşamaktadır:

*“(...) çocukları okuturken içimizden biri nöbetçi olurdu. Nöbetçi olan pencerenin kenarına oturur, yolu gözlerdi. Kaymakam, tahsildar veya ilkokul müfettişleri gibi herhangi birinin gelip gelmediğini kontrol ederdi. Köylüler onlardan Azrail’den korkar gibi korkarlardı. Atlı, fötr şapkalı birisi yolun başında görüldüğünde nöbetçi hemen uyarırdı:*

*-Atlı geliyor!!! Atlı geliyoor!” (Ekici, 2015: 118, 119)*

Camide cüz kitabı bulundurulması bile suç sayılmaktadır. Müfettişlerin, caminin penceresinin kenarında Amme Cüz’ü bulmaları Yusuf Hoca’ya dava açtırmak için yeterli sebep olarak görülmüştür:

*“Müfettiş, ‘Demek bu köyün imamı yasak harflerden Kur’an öğretiyor ha!’ diyerek Yusuf Hoca hakkında dava açtırmıştı. Bütün köylüler, ‘Vallahi hoca Kur’an okutmuyor!’ diye yalvardıysa da müfettişi ikna edememişlerdi. Müfettiş suç delili olarak caminin kenarında bulduğu Amme Cüz’ünü göstermişti.” (Ekici, 2015: 119)*

Bu vatan için milletçe savaşanlar, değerlerini, dinlerini yaşamak isteyenler, bunlar için cephede düşmanla savaşıp şehit ve gazi olanlar, şimdi bu değerleri yaşamaya çalıştıkları için tutuklanıyorlardı. Bu da çözümlenin resmi boyutunu göstermektedir:

*“Jandarmalar da bizim çocuklarımız dememiş miydi babam? Dedem Kafkaslarda, amcam Çanakkale’de şehit olmamış mıydı? Ya babam?... Sakarya ve İnönü Muharebeleri’nde yaralar almamış mıydı? Bundan dolayı babamın adı ‘GAZİ HOCA’ kalmamış mıydı? Ve İstiklal Savaşı’nın muharip Gazi Hoca’sı şimdi götürülüyordu.” (Ekici, 2015: 122)*

“Bir Avuç Gökyüzü”nde başörtüsü üzerinden çözümlenme teması işlenmiştir. Ortaokulların son günü, karne almaya geleceklere resim öğretmeninin sivil gelebilirsiniz sözü üzerine başörtüsüyle gelen okul birincisi Bahar’ın azarlanması, hakaretlere maruz kalması ele alınmıştır.

Yine bu öyküde dini değerlerini yaşamak isteyen insanlara karşı sert tutum takınanların çözümlenmesi ele alınmıştır. Kendilerinin özgür olduğunu dile getirenler, karşı tarafın dininden dolayı başörtü takmasını hazmedemez. Onlara yaşam hakkı tanımaz. Bu tavır değerlere ve onları yaşamak isteyenlere karşı bir çözümlenmeyi göstermektedir. Okulun resim öğretmeni Berna Hanım’ın şu sözleri insanî değerlerin çözümlenmesini göstermesi bakımından dikkate değerdir:

*“Başörtüsü konusundan son derece katıyım ve ödün vermeyeceğim tek konu budur!’ diyen o değil miydi? Okulun çıkış kapısında bile rastladığı başörtülü kız öğrencilere sataşan; ‘Kapat kapat, başınıza kar yağacak! Bu umacı kılığınızla ancak imam karısı olabilirsiniz!’ diyerek alay eden kendisi değil miydi? Hatta çocuklarının durumunu sormak için başörtüsüyle okula gelen velilere yüz vermeyen; onlara soğuk, katı ve mesafeli davranan o değil miydi?...” (Ekici, 2015: 126)*

“Al Baharlı Mavi Dağlar”da öykü kahramanı Necip, genç bir öğretmendir. Bir çocuklu, dul olan Dilber Hanım’la evlenmek ister. Ancak gencin annesi bunu uygun görmez. Oğlu diretince annesi istemese de mecbur kalır. Dışarıda yenecek bir akşam yemeğinde evlilik teklif etmeyi planlar. Yemek esnasında Dilber Hanım’ın

başkalarını mutlu etmek için şeklini şemailini değiştiremeyeceğini, fedakârlık yapamayacağını söylemesi; arada bir argo konuşması, en önemlisi de evliyken kocasını aldatmış olması Necip'in düşüncesini değiştirir, Necip evlilik teklifinden vazgeçer.

Toplumun temelini oluşturan aile kurumu, eşler arasındaki güvene, sadakate ve samimiyete bağlıdır. Böyle olunca sağlam nesiller yetişir. Başka düşüncelerle hesaplarla aile kurmak, çıkar ilişkisine dayandığı için çözüme ve değer yitimini de beraberinde getirmektedir. Evlenme teklifi alacağını sezen Dilber Hanım, kendisini olduğu gibi değil de karşısındakinin hoşuna gidebilecek şekilde gösterme planları yaparak daha evlilik başlamadan bu temeli zayıflamaktadır.

*“Olumlu mesajlar vermeli, bu güzel intibayı güçlendirmeliydi. Zaten az önce kocasından bahsederek patavatsızlık etmişti. Kendisi çocuklu dul bir kadındı. Karşısında oturan adam ise hiç evlenmemiş bir delikanlıydı. Üstelik uzun boylu, esmer ve yakışıklıydı. Kendisi gençlik yıllarından beri böyle bir delikanlının hayalini kurmaz mıydı? Bunu da diğerleri gibi patavatsızlık edip elinden kaçırmamalıydı. Kendinden sadece sekiz yaş küçüktü. ‘Ben yaşıma değil, seni seviyorum. Hiç sorun değil.’ demişti. Sonra çocuğuna iyi bir baba olacağından da emindi. Öğretmendi üstelik. Bir öğretmenle evli olmak... Bu aynı zamanda eski kocasına bir intikam mesajı da sayılırdı.” (Ekici, 2018: 25)*

“Çayın Soğudu Başkanım” adlı öyküde ilçeye belediye başkanı olmak isteyen Veli Ağa, abdalların bulunduğu mahalleye oy toplamak için gelir. Abdallar tarafından iyi karşılanır. Abdallar, başkan adayının yol yaptırma, davul zurna çalanları belediye kadrosuna alacağı, hatta Felçli Muharrem’i belediye meclis üyesi yapma vaatlerinden çok, önüne konan çayı “pissinmeden” içip içmeyeceğine bakarlar. Başkan adayı türlü bahanelerle ikram edilen çayı içmeyince mahalleli “*Bizi pissinene oy yok! Bizim bir bardak çayımızı içmeyene oy yok!*” (s. 47) diyerek yuh çekip ıslıklarla kovarlar. Ertesi gün başka bir başkan adayı gelir. Bu defaki aday, temkinli mahallelinin şaşkın bakışları altında abdalların çayını bardak bardak içer, sacda “yağlı çöz”ünü de iştahla yer. Bir de onlarla halay çekerek onların gönlünü kazanır. Başkan adayı giderken seçilince ne istediklerini sorar, onlar da bir şey istemediğini sadece “*Biz adam yerine konmak istiyoruz ağam*” (s. 52) diyerek onu uğurlarlar. Belediye başkan adayı da onları ilçelerinin kirveleri yapacağını ilan ederek gider. Seçimi kazanır.



Bu hikâyede insanların yaşama hakkı olduğu için, insan olduğu için hizmet etme düşüncesiyle değil de çıkar amaçlı ve türlü vaatlerle oylarını almak isteyenlerin samimiyetsizliği işlenir. Veli ağa, başkan olabilmek için çeşitli vaatlerde bulunurken, oy alamayacağını tahmin edince vaatlerini hemen tehdit unsuruna dönüştürür.

*“Bana yuh çekmek ha! Seçimden sonra görüşeceğiz sizinle. Yolunuzu da yaptırmayacağım, sizlerden meclis üyesi de almayacağım. Hatta yerlerinizi istimlak edeceğim! Aha, iki deste pangunut getirmiştim. Hepsi gömgök yirmilik! Onu da dağıtmıyorum. Binin arabaya arkadaşlar, gidiyoruz!” (Ekici, 2018: 46)*

Mahalleli aslında çok bir şey istemez; resmî görevliler ve diğer insanlar tarafından sadece insan yerine konulmak isterler. Onun için oylarını almak isteyenlere *“Bizi pissinene oy yok” (s. 47)* ve *“Biz adam yerine konmak istiyoruz ağam” (s. 52)* diyerek bunu dile getirmektedirler.

“Kaymakam” adlı öyküde idealist bir kaymakam bir köy okuluna çat kapı gelir. Etrafını saran öğrencileri sever, onlarla ilgilenir. Ardından yılışık bir ifadeyle müdür gelir. Kaymakamın gözü müdürü tutmamıştır. Kıyafetine dikkat etmeyen paspal, ayrıca kaymakama yaranmak için aşırı yalakalık yapan birisidir. Kaymakam sözleri ve imayla onun koltuğun şahsiyetini kullandığını, kitap okumadığını, verilen işi zamanında yapmadığını, örnek olamadığını, temizliğe dikkat etmediğini, küçük ağaçları kestiğini, tıraş olmadığını vurgulayarak en son *“Seni müdür yapanın...” (s.82)* diye onu yerden yere vurur.

Çözülme okulu temsil eden müdürün şahsiyetinde işlenmiştir. Öğrencilere giyim kuşamıyla, yaptıklarıyla, okuduklarıyla örnek olması gerekirken bunların hakkını veremeyen müdürün sadece kendi makamını koruma derdinde olması, öğrencileri geleceğe taşıyamaması ele alınmaktadır.

Müdürün kitap okumadığı, ancak okuyormuş gibi ahkâm kesmesi şu satırlarda görülmektedir:

*“-Aferin. Her gün bir kitap deviriyorsunuz yani. Okuduğunuz belli. En son hangi kitabı okumuştunuz?”*

*-‘Beyaz Zambaklar Ülkesinde’. Lise yıllarımda okumuştum. Şimdi bir daha okuyorum efendim. Ah ah, o günler ne günlerdi...*

-Şimdi ne okuyorsun?

-Şey efendim... Kaşığı... Kaşığı kimindi? Nutuk... Nutuk'u okuyorum. Atatürk yazmış. Hayran kaldım vallahi! Büyük adammış. Çok güzel bir kitap... Üzerinde Söylev yazıyor. Tavsiye ederim.

-Tavsiye ediyorsunuz yani... Neyden bahsediyor?

-Dili ağırdı. Anlayamadım efendim." (Ekici, 2018: 78)

"Kırmızı Şapkalı Adam" adlı öyküde ideolojilerin yaşanabilirliğinin kalmaması, çağın ihtiyaçlarına cevap vermemesi, bunu sürdürmeye çalışan kişilerin boşuna uğraşması işlenmektedir.

Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü mezunu olan Savaş, 12 Eylül Devrimi'nde tutuklanıp içeride çok işkence görmüş, aklını kaybetmiş, adı deliye çıkmış biridir. Çöp varillerini karıştırarak pet şişeleri, cam kavanozları, karton kutuları, kemik parçalarını faytondan bozma at arabasına yükler. Kafasındaki narçiçeği şapkasından dolayı Kırmızı Şapkalı Adam olarak adlandırılır. Varlıklı bir ailenin çocuğudur; ama o, arkadaşlarını düzenle uzlaşmakla, döneklilikle ve davaya ihanetle suçlar.

Arkadaşları ideolojilerin yıkıldığını, dünyada örneği kalmadığını, her şeyin ve Türkiye'nin, çağın, insanların düşünme biçimlerinin değiştiğini, hâlâ kendisinin devrim beklentisi içinde olduğunu söyleyerek onu "...yıllarca ormanda kendini sakladığı için savaşın bittiğinden haberi olmayan ve hâlâ saklanmaya devam eden arkaik Japon asker"lerine benzetir. (Ekici, 2018: 117)

Darbe suçlu saydığı kişileri işkenceden geçirerek onları çeşitli şekillerde sakatlayabilmekte veya onlarda derin izler bırakabilmektedir. Bu nedenle Savaş'ın aklı da gelip gitmektedir:

"Devlet korkuyor! Dönekler korkuyor! Büyük eylemler koymamdan ürküyorlar. 'Bu deli rahat durmaz, dışarıda da bir şey yapar.' diye hücreden çıkmadan önce ameliyatla kafama çip koydular. Çip var benim kafamda. Herkese söylemiyorum bunu. İşte bakın bakın, tam gördüğünüz yerde! Zaman zaman iradem onların eline geçiyor. İyice oyuncak oldum. Şu anda sizinle konuşurken bile 'telegram' metoduyla beni etkilemeye çalışıyorlar. Uzaktan zihnimi kontrol ediyorlar, düşüncemi okuyorlar! Bunu biliyorum, hissediyorum ama engel olamıyorum." (Ekici, 2018: 116)

“Can Bir Hüma Kuşu” adlı öyküde her şartta hastasıyla ilgilenmek, ona yardım etmek durumunda olan doktorun, acil hastasını kovması, aynı zamanda devlet hastanesinde insan muamelesi yapmak için özel muayenehaneden ücret ödemelerini âdeta şart koşması çözülmeyi göstermektedir.

Kahramanın babası rahatsızlanınca onu zorla ikna ederek kardeşiyle hastaneye götürürler. Tansiyonu çok yüksek çıkınca başka bir doktor arkadaşı hastaneye yatırılmasını ister. Babasının hastaneye yatabilmesi için özelden muayene ücreti ödemesi gerektiğini başka doktor arkadaşı söyler.

*“Tahliller yapıp tanısı konmalı, takibe alınmalı. Acil’den giriş yapmışsınız zaten. Bizim dâhiliye uzmanına gösterip hastaneye yatmasını sağlayalım ancak özeline gidip bir muayene ücreti ödenmeden hastaneye yatmaz kerata.” (Ekici, 2018: 144)*

Kabul ederler. Ancak tahlil için kan örnekleri bir kolunda babası, diğer elinde ağzı açık kan tüplerini götürürken asansörde ağabeyinin elinden düşerek dökülür. Hemşireden tekrar kan alması istenince hemşire yeniden almamak için diretir. Aralarındaki tartışma hakarete varır. Hemşire ağlar. Dertlerini bir kez de doktora anlatmaya çalışırlar. Doktor da hemşireden yana tavır alınca hasta yakınları diretir, tartışma uzar. Doktor paranın onları böyle konuşturduğunu düşünerek paraları hasta yakınlarının yüzüne savurarak def olup gitmelerini söyler. Ağabeyi ise:

*“Ben o paranın adamı değilim, dedi ağabeyim. Özel yerine gelmeden hastaneye yatırmayan, devletin hastanesini kendi çıkarlarının arka bahçesi gibi kullanan, bir muayene ücretine satılan aç gözlü sefil insan sensin!” (Ekici, 2018: 150)* diye söyleyerek asıl çözülmeyi gözler önüne serer. Acil durumdaki babasını hastaneye yatıramazlar, kovulurlar. Babası da yanındakilerin ağlamasına, sinirlenmesine aldırmayarak tevekkülle kendini evine götürmesini ister.

## 2.2. HAYAL KIRIKLIĞI

İnsanoğlu isteğine ulaşmak için türlü mücadele verir, ulaşamayınca üzülür, hayal kırıklığına uğrar. Onu diri tutan yaşama bağlılığı ve hayalleri sner. Necdet Ekici'nin öykülerinde isteğin yerine gelmemesi, yanlış anlaşılma, küçük yaşlarda şevkinin kırılması, tek taraflı sevgi, bebeğinin ölümü, çok sevdiği bir stadın hayatını kaybetmesine en yakını olan eşinin kayıtsız kalması hayal kırıklığına sebep olabildiği gibi bazen olmayacak bir şeyin peşine düşme de hayal kırıklığına yol açabilmektedir.

“Muammer Beylere Gidiyoruz” adlı öyküde kahramanımız ailesiyle birlikte ilçelerine yeni gelen ğretmen Muammer Beylere hoş geldin ziyaretine gittiklerinde hayal kırıklığına uğrarlar. Çünkü eşi ve üç çocuğuyla Muammer Beylerin değil, yanlışlıkla başka birinin evine gitmişlerdir. Hoş geldin ziyaretine giden ğretmen hayal kırıklığına uğrar. *“İçeriye bizim sırık gibi uzun Muammer Beyin aksine şimdiye kadar hiç görmediğim kel kafalı, ablak suratlı, gözlüklü, şişmanca bir adam girdi. Ayaklarımda müthiş bir karıncalanma.”* (Ekici, 1998: 101)

“Nilgün” adlı öyküde mutlu bir evliliği olan Nilgün'n çok sevdiği oğlu mer on aylıkken zatrreedden ölünce başta kocası olmak üzere kayınvalidesi, grmceleri, herkes onu suçlamaya başlar. Bütün bu olup bitenler nedeniyle vücudu, ruh hâli zayıf düşer. Kimseyle konuşmaz, evden çıkılmaz olur. Daha sonra kocası başka biriyle evlenince tamamen kendini bırakır. Hayata küser.

Evladını yitiren bir anne içine kapanır, dünyaya küser, sulanmalar karşısında hayal kırıklığı yaşar. On aylıkken mer hastalanır:

*“Zatürree dediler. Torba torba ilaçlar bitirdik. Bütün ırpınmalarımıza rağmen, bir sabah mer'imi beşiğinde buz gibi buldum. O an bütün dünyam yıkılmıştı. Ömer'im hareketsiz yatıyordu. Ömer'im gitmişti! Ömer'im dünyası değişmişti!”* (Ekici, 2016a: 42)

Ömer'in ölümüyle Nilgün kendisini suçlar. Bu yetmezmiş gibi kocası, kayınvalidesi, görümcəsi ve herkes de onu suçlar. Böylece ikinci vurgunu yer, hayal kırıklığına uğrar.

Nilgün halüsinasyonlar görmeye başlar. Evden kovulur da haberi bile olmaz. Annesi, babası ve herkes bu gerçeği saklar ondan. Sonunda anlar babasının evinde misafir olmadığını. Üçüncü hayal kırıklığını da kocasının başkasıyla evlenmesiyle yaşar:

*“Hani evlerimiz karşı karşıyaydı ya... Bir gün pencereden gördüm; beyaz duvaklar içinde bir gelin geldi karşıki eve. Kocam kolundaydı, Selim'im kolundaydı. Önce rüyadayım sandım. Hayır rüya değildi, hayal değildi. Başıma dağlar düştü. Kendimi kaybettim. İşte üçüncü depremi de o an yaşadım. Bir daha da doğrulamadım. Artık hiçbir şeyin anlamı kalmamıştı. Selim evlenmişti. Bütün sevdiklerim beni birer birer terk etmişti; önce oğlum, sonra kocam... Artık hayat bir ateş deniziydi, Samanyolu bir ateş denizi... Yüreğim bir ateş denizi!.. Gözlerim bir ateş denizi!..” (Ekici, 2016a: 43, 44)*

“İftar” adlı öyküde Öğretmen Ferit, ramazan ayında toplantısı dolayısıyla okuldan geç çıkınca o gün oruçlu olduğunu bilmediği oğlunu ekmek alması için gönderir. O da ezan okunmak üzereyken bayat, kuru ekmekle gelir. Babası kızar, bir tokat atar ona. “*Sen adam olmayacak mısın?*” diyerek bütün fırınları dolaşmasını, taze ekmek bulmadan gelmemesini söyler. Yatsı ezanı okunmak üzereyken çocuk yine gelmez. Karısı, Ferit'i çocuğu aramak üzere gönderir. Çocuk bütün fırınları dolaşır; ama ekmek bulamaz. Eve dönerken babası yine döver. Annesi, babasına kızar; peygamberimizin kuru ekmekle ve hurmayla kaç defa oruç tuttuğunu hatırlatır. Sonra babası da oğlunun oruçlu olduğunu öğrenince yumuşar, üzülür, vicdan azabı duymaya başlar.

Oğlunun hayallerini yıktığı için pişmanlık duyar, onu kucağına alıp öpmeyi, sonra “*Seni dövdüğüme pişmanım oğlum! Bir daha olmayacak! Bir iftar vakti, hepinize böyle tatsız bir olay yaşattığım için çok üzgünüm. Öfkeme yenik düştüm.*”

*Beni affet!*” (Ekici, 2016a: 106) diye aklından geçirerek çocuğunun yıkılan hayallerini onarmaya ve pişmanlığını gidermeye çalışır.

“Dedem Dedem...” adlı öyküde kahramanın dedesi eşini kaybedince yeniden evlenir. Ama yeni eşiyile mutlu olamaz, kaçıp kaçıp çocuklarının yanına gider. Bir süre sonra barıştırılır, yine huzursuzluk çıkar. Bu böyle tekrar edip durur. Bir gün dedesi ölür. Mezarının başında saatlerce oturarak dedesinin ve diğer garibanların ruhuna Fatiha okur.

Dedesi; babaanesi öldükten sonra ikinci evliliğini yapar. Ancak mutlu olamaz, evlendiği kişi huysuz çıkar, dedesine ağır hakaretler eder. Dedesi hayal kırıklığına uğrar:

*“Babaannem öldükten sonra, dedem ikinci evliliğini yapmıştı. Karısı uzun boylu, esmer, erkek sesli dul bir kadındı. Bizim aile içindeki adı ise ‘analık’tı. Ben de annemden duyardım: analık aslında huysuzun, geçimsizin biriymiş. Dedeme ağır hakaretler edermiş. Onu, ihtiyar diye horsunurmuş. Gitme dediği yere gider, gelme dediği yere gelirmiş. Sözünü dinlemez, karşılık verirmiş. Kendi evinde bir kedi kadar kıymeti yokmuş. Hatta bazen dedemi evden kovduğu, çamaşırlarını dışarı attığı dahi olurmuş! Dedem, ihtiyar olduğu için gücü yetmezmiş. Hep içine atar, ağlar ağlarmış. Böyle anlatırdı annem. İçimden bir şeyler kopardı herkese karşı. En çok da o iri, esmer kadına karşı.”* (Ekici, 2016a: 113)

“Gül Olacaksın” adlı öyküde ilkokul ikinci sınıfa giden kahraman, yazar olan babasının kitabını Öğretmenler Günü’nde büyük bir heyecanla ve türlü duygularla Filiz Hanım’a hediye eder. Ancak yıl sonunda dolabındaki diğer kitaplarla birlikte kapağı çıkmış, sayfa uçları buruşmuş bir hâlde görünce üzülür. Öğretmen tatilde çocukların okuması için kitapları poşetten dökünce kahramanımız, babasının kitabını hayal kırıklığıyla yine kendisi alır.

Yazar olan babasının istememesine rağmen oğlu, öğretmenine kitap hediye etmek ister. Onun kitapları çok sevdiğini düşünür. Babasının başka hediye alması ısrarları karşısında vazgeçmez. Sonunda babasını razı eder:

“Oğlumun öğretmeni Filiz Hanım’a sevgi ile...” imzasıyla hediye eder. Ancak 24 Kasım’ın üzerinden on beş gün kadar bir zaman geçtikten sonra oğlu eve üzgün gelir. Öğretmeni sınıftaki diğer kitaplarla birlikte babasının kitabını da naylon bir poşete çıkınlayıp dolabın üstüne atmış. Sonra da herkes tatilde bir kitap okuyacak diye öğrencilerin istedikleri kitabı seçmeleri için poşetteki kitapları indirip yere döker. “Kapağı çıkmış, sayfa uçları buruşmuş, su değdiği için üzerindeki mürekkepli yazılar mavi mavi dağılmış bir kitap... Zor okudum: ‘Oğlumun öğretmeni Filiz Ha... İçimde bir kıvrılma, bir eziklik... Eserini, hele de imzalayarak verdiği eserini bir gün bu halde görmek... Benim için bir hicran yarası olmuştu. Bunu en iyi yazarlar anlar yavrucuğum. Kitaplar insanın çocukları gibidir. Hep söylerim: ‘Kıymetini bilenlere verilmelidir.’ diye. O an açmadım sana yüreğimi veya açamadım. İçimde kardeşlerinden biri kaza geçirmiş de kucağıma verilmiş gibi bir his... Kitabım elimde.” (Ekici, 2016b: 32)

Oğlu üzüntüyle kendisinin hediye ettiği kitabı alır.

“Marifet iltifata tabidir, müşterisiz meta zayıdır” bu sözlerle eskiler bir eserin ortaya çıkması için zorlanıldığı anlarda, karamsarlığa düşüldüğünde bir destek verilerek ona yardımcı olunabileceğini belirtirler. İnsanoğluna cesaret ve şevk verilmezse yapabileceği güzel işleri ya yarım bırakır ya da onlara hiç başlayamaz. Bu bazen bir sözle bazen bir bakışla olur. Çok istenen bir işte şevk kırılırsa kişide hayal kırıklığı meydana gelir.

“Yoncaları Sevda Sardı” adlı öyküde bir öğretmen yazar, yeni hikâyesine bir türlü başlayamaz. O esnada köylülerden biri yonca biçmekten gelir. Köylü Mehmet Ali’ye laf olsun diye “Nasıl bu sene yoncalar?” diye sorar. O da “Yoncaları bu sene sevda sardı.” (s. 80). der. Bu söz onun ilkokulda yazdığı bir kompozisyonun ilk cümleleridir. Kahramanı o yıllara götürür. Öğretmeninin onu övmesini, geleceğin yazarı diye teşvik etmesini hatırlar. Ancak lise yıllarında şiirlerini beğendiği bir şaire heyecan ve korkuyla “Şiirlerimi aslında ben pek beğenmiyorum, ama...” demesiyle ondan beklemediği bir tepkiyle karşılaşır:

“-Ülen, dedi, senin beğenmediğini ben mi beğeneceğim, şair bozuntusu!

Dondum. Bir de baktım, meşin çantası koltuğunda, çoktan ayaktaydı. Sanki bir gökdelen yıkılmış da altında kalmıştım. Bir süre kalkamadım yerimden. İşte o günden sonra hiç şiir yazmadım. Yanaklarım alev alev eve dönmüştüm. Artık şiirlerim ocak başında bir mavi dumandı. Kıbrıs haritası gibi bir beyazlık kalana kadar alevler arasında eriyen kâğıtlara gözlerimi kırpmadan baktım. Kendimi acımasızca yargıladım: ‘Şair bozuntusu!’ ” (Ekici, 2016b: 82, 83) demesiyle hayal kırıklığına uğrar, tüm şiirlerini yakar, o günden sonra hiç şiir yazmaz.

“Budak Ağa-2” adlı öyküde Ömer Hoca’nın hiç evlenmemiş teyzesine talip olan Budak Ağa, Ömer’in kayınpederiyle gelir. Israr edilince Ömer Hoca konuyu teyzesine açar. O da “*Tamam*” der hiç ikiletmeden. Ancak “*Bir şartım var!*” der. İsteneceği akşama kadar şartının ne olduğunu kimseye söylemez. O akşam istemeye gelince şartı dinlerler. Yapabilirse hemen çıkıp geleceğini söyler hiç evlenmeyen Hatun teyze. Şartı şudur “*Ağa şurada tek ayağının üzerine kalkar, düşmeden yıkılmadan havadaki ayağına çorap giydirebilirse bu akşam beni alsın götürsün. Yoksa kısmetini başka kapıda arasın.*” (Ekici, 2016b: 129) Budak Ağa, o akşam çorabı giyemez, yere düşer, herkese rezil olur. Kalkıp giderler.

İnsanoğlu bazen yaşına ve duruşuna uygun davranmayınca hayal kırıklığına uğrar. Her iş yaşında güzeldir ve yapılabilir. “*Demir tavında dövülür, dilber çağında sevilir.*” sözünden hareketle altmış yaşlarındaki Budak Ağa, hiç evlenmemiş Hatun teyzeye talip olunca Hatun teyze o işlerin kendilerinden geçtiğini bir oyunla anlatmaya çalışır. Budak Ağa ise kendisini güçlü, kudretli ve zengin olarak görmektedir. Gerçekte böyle olmayınca hayal kırıklığı yaşar.

“Gitme Turnam” adlı öyküde Cumali dayı, bir akşam sofradayken radyodan çok sevdiği, onun gibi saz çalmak istediği Bayram Aracı’nın kalp yetmezliğinden öldüğünü duyar. Gözlerinden şıpır şıpır yaşlar dökülür. Ne olduğunu soran karısına, ünlü bir saz ustası olan Bayram Aracı’nın öldüğünü söyler. Karısı fazla umursamaz, yalnız saz denilince bugün alt komşularının, kendi evlerindeki sazı göstererek “*‘Kız kocan saz mı çalıyor?’ dediler. Ben de hava attım onlara: ‘Çalma değil konuşturur Valla!’ dedim. ‘O zaman bir akşam bize buyurun da ayol’ diye rica ettiler. Gideriz değil mi Cumali?’*” (Ekici, 2015: 40) diye söyler. Ama karısı bu sözü der demez Cumali dayı sırtından soğuk bir bıçak yemiş gibi sarsılır. Bir insanın nasıl bu kadar duyarsız, duygusuz ve dikkatsiz olabileceğine şaşırır. Öfkeyle yerinden kalkar, elinden bir kaza çıkacak diye tir tir titrer ve hiç yapmadığı şeyi yapar: Eşine bir tokat atar. Eşi ve kızı Mine de ağlamaya başlar. Öykü kahramanı Cumalı dayının eşinin kendisi gibi saza, sanata bakmaması, sazı sadece bir eğlenme aracı olarak görmesi hayal kırıklığına uğratır:



*“-Sen beni ne zannediyorsun!? dedim. Başkalarını eğlendirecek, köçek oynatacak, âlem yaptırarak ucuz Sulukule sanatçısı mı?! Öyle ya, vücudunun yarısı olmayan topal bir adam neye yarar? Ancak şaklabanlık yaparak başkalarını eğlendirir, değil mi?!” (Ekici, 2015: 40)*

O da vicdan azabıyla ağlar.

Bir de hayatta çok değer verilen kişilerin ve ustaların ölümüyle birlikte sanatları sekteye uğrayan kahramanlar hayata küser, o alanda yaptığı işi bırakır. Cumali dayı da üstat olarak gördüğü Bayram Aracı'nın ölmesi nedeniyle *“Ondan sonra saz mı çalınır?”* diyerek yemin eder, yirmi dört yıl elini saza sürmez.

*“Dili Yok Kalbimin”* adlı öyküde üniversite son sınıf öğrencisi bir genç, kendi sınıfından bir kıza âşık olur. Kızın suskunluğundan, hareketlerinden anlam çıkarmaya çalışır, genç bir türlü açılmaz. Ancak öykünün sonunda genç, kızın ya aynı duygularla ben de başkasını seviyorsam sözleriyle hayal kırıklığına uğrar:

*“Hiç sordun mu? Ya benim de yüreğimin bir özlediği varsa?”*

*Dondum. Sanki iki damla yılan ağusu düştü içime. Birden her şey anlamsızlaştı, renklerini yitirdi. Zihnim yıldızsız bir gece kadar karanlıktı. Kelimeler ruhunu kaybetti, soğuk madeni tınılara dönüştü: ‘Hiç sordun mu? Ya benim de yüreğimin bir özlediği varsa?!’ Böyle anlarda gönülden gönüle yol mu aranırdı? Üşüyen sevdalardan mı bahsedilirdi? Ayağımın altından sanki bir dünya kayıyordu. Ne diyeceğimi şaşırardım. Beni en hassas yerimden vurmuşsun.” (Ekici, 2015: 54)*

Sevgiyi içinde büyütme, karşı tarafa açılmama, konuşmadan karşıdakinin de aynı duyguları paylaştığını sanması kişiyi hayal kırıklığına uğratar. Kahraman da bu duygularla kız arkadaşıyla beraber vakit geçirir, birbirlerinin yanındayken gözlerinin içi güler, sevgilerini üstü kapalı ifade etmeye çalışır. Ancak gerçek, düşündükleri ve hissettikleri gibi olmaz.

### 2.3. YAŞAMA SEVİNCİ

Necdet Ekici'nin öykülerinde çözülme, hayal kırıklığı gibi temalar ağır bassa da aslında o, hayata karşı iyimserdir. O temalar üzerinden ve öykülerine tersinden yaklaşıldığında yazarın yaşama sevincini ön planda tuttuğu görülmektedir. Onun öykülerinde yaşama sevinci; kimi kahramanların geçmişi düşünerek mutluluğu yakalamaya çalışması, altmışından sonra ikinci baharla hayata tutunmaya çabalaması, köylülerin olmaz dediği yere bir bahçe yapması, bir dağ köyünde yamaçtaki ışıkla gönül dünyasını zenginleştirme gayreti, torunun dede sevgisi ve küçük adımlarla büyük işlerin başarılacağı şeklinde karşımıza çıkar.

“Yamaçtaki Işık” adlı öyküde bir dağ köyündeki ilkokul öğretmeni karşı dağın yamacında bir ışık görür. Onun mürşit-i kâmil biri olduğunu öğrenir, onun gibi olgun insanların var oluş amacını düşünerek gizli bir sevinç duyar.

Küçük bir dağ köyüne zoraki gönderilen hikâye kahramanı öğretmen; umudunu, yaşama sevincini karşı dağın yamacında her gece yanan ışıktan alır:

*“Yamaçta parlayan ışık ve yaşayan şeyh... Her gece seyrettiğim o ışığa artık bir başka bakıyorum. Sanki karanlık dünyama doğan ilâhî bir nur demeti... Ulaşmak istediğim karasevdam... Ruhuma açılan menfez... İçime doğan güneş... Mistik özlemlerimin parıltısı... Dayanılmaz bir vuslatı yaşıyorum. Hayalimde kaç defa dağ bayır demeden yollara düşüyor, görüşmek için saatlerce kapısında bekliyor ve ilâhî bir vecd içinde kendimden geçiyorum. Bazı geceler yine o ışığı seyrediyorum. Elimi uzatsam tutacağım gibi. Ama uzak olduğunu biliyorum. Ve hep köye inmesini, elini öpeceğim o mutlu anı bekliyorum. Tanışmak için sabırsızlanıyorum.” (Ekici, 1998: 93)*

“Bir Avuç Sevgi” adlı öyküde ortaokula giden Elif'in bir gazetede ilkokul 4. sınıfa giden Gülbeyaz'ın kalbinin delik olduğunu, bir aylık ömrü kaldığını, Amerika'da ameliyat olamazsa öleceğini okuyor. Çok üzülüyor, bir şeyler yapmak istiyor. Anne babasına, öğretmenlerine, müdür beye, ilçe milli eğitim müdürüne ve kaymakama söylüyorlar, onlar da hep olumsuz cevaplar veriyor. Elif, çaresiz kalıyor,

gazeteye duygularını anlatan bir mektup ve harçlığını gönderiyor. Gazetenin genel yayın müdürü bundan çok duygulanıyor ve bir yardım kampanyası başlatıyor. Gülbeyaz kurtuluyor. Gazetede uçağın merdivenlerinden inerken Gülbeyaz'ın fotoğrafını görüyorlar, fotoğrafın altında da bir türkü okuyorlar, “Bana yaşadığımı söyleyin.”

Bir aylık ömrü kalan Gülbeyaz'a Elif yardım ederek onu hayata bağlar. Herkesin bu tür haberlere üzüldüğü bir zamanda Elif tek kişinin neler yapabileceğini, çaresizlere çare olabileceğini, onları yaşama bağlayabileceğini gösterir. Ameliyat sonrası elindeki gazeteden Gülbeyaz'ın yeniden hayata bağlandığının fotoğrafını okur:

*“Elinde çiçeklerle dev bir uçağın merdivenlerinden ağır ağır inen uzun saçlı incecik bir kız. Hayır, hayır, bir peri kızı! ‘Hoş geldin Gülbeyaz!’ Gülbeyaz’ın sağ eli havada. Altında mavi bir türkü:*

*-Bana yaşadığımı söyleyin!*

*Gönlümde gül mevsimi var! Şimdi gerçekten sevinçten ağlıyorum.” (Ekici, 2016b: 48)*

“Gönlüm Bir Kelebek” adlı öyküde yağmurlu bir gecede çinko tavanlı bir evin çatısı ses çıkarırken kahraman geçmişe, çocukluğuna gider. İçi huzurla dolar:

*“Bu gece deliksiz bir uyku çekeceğim. Çatısı çinko olan bir evde yağmur altında uyumaya yıllar var ki hasretim. Gözlerim kapalı, kulağım yağmurun ninni söyleyen sesinde. Hayret! İçimde kayıp bir dünyayı bulma sevinci veya gönlüm huysuz bir kelebek...” (Ekici, 2016b: 89)*

Eşinin, oğlunun ve kızlarının huzursuzluğu arasında kahraman eskiden çobanlık yaparken kenger sakızı kaynatmaya gitmesini, eve giren tilkinin ölü numarası yaparak evden kaçmasını ve köydeki köçeklerin türlü oyunlarını düşünüp mutlu olur. Kahramanımız geçmişe gider, köyünü, çobanlık yaptığı günlerini hatırlar. O günlerin sesini, toprak kokusunu özlemle anar. Özledikçe içi yaşama sevinciyle dolar:

*“Dedim ya gözlerim kapalı ama kalbim uyanık. Başka bir yolculuktayım. Kulağım hep o tatlı musikide, o şelâle sesinde, rüzgârın kavak yapraklarında savurduğu serin hışırtıda. Hayır hayır, galiba hemen yanı başımızdan bir koyun sürüsü geçiyor; o sürünün binlerce tıptırdan oluşan ayak seslerini duyuyorum. Yıllar var ki bu sese hasretim, bu sesle uyanmaya hasretim, çocukluğuma hasretim, yağmur sonrası çiğdem rengi toprak kokusuna hasretim.” (Ekici, 2016b: 90)*

“İkinci Bahar-1” adlı öyküde çocuklarının yanına sığınmak istemeyen altmış yaşlarındaki Ahmet Ağa yeniden evlenerek hayata daha çok bağlanır.

İnsan her yaşta hayata tutunabilmelidir. İnsanlar zor bir durumda kaldıklarında, eşini veya bir yakınını kaybettiklerinde hayata küsebilmektedirler. Ahmet Ağa da eşini kaybedince karalar bağlayıp bir köşede çocuklarının ve gelinlerinin yanında kalmak istemez. Hayata yeni bir eşle tekrar başlamak ister. Uzun arayışlar sonucu aradığı niteliklere uygun dul bir Yörük kızı bulur. Çocuklar babalarının üzgün olduğunu düşünür; ama onun keyfi yerindedir:

*“Bir gece babalarının yattığı alt kattaki odadan inlemeye benzer sesler gelmeye başlamış. Önce zavallı adam herhalde yalnız kalınca ağlayıp sızlıyor sanmışlar. Üzülmüşler. Fakat aynı garip sesler birkaç gece daha devam edince dayanamayıp aşağı inmişler. Pencereye yaklaşıp da perdenin aralığından bakınca bir de ne görsünler, babalarının eli kulağında: ‘Severim güzeli, bir de kıratı’ türküsünü söylemiyor mu?” (Ekici, 2016b: 111)*

“Uzun İnce Bir Yoldayım” adlı öyküde kahramanın annesi düşmüştür, acele annesinin yanına çağrılmaktadır. Eşiyle birlikte yola çıkar, yolda küçükken otobüslerinin yan yatmasını, annesinin tipili bir ortamda onu sırtında taşımasını düşünür. Ona sevgisi daha da artar. Annesine bir şey olmadığını görünce rahatlar.

İnsanoğlu sevdiklerinin kıymetini onu kaybedince veya kaybetme ihtimali belirince daha iyi anlar. Onların yeri ve değeri bıraktıkları boşlukta belli olmaktadır. Hatıralarla karışık yoldan gelip yere düşen annesine bir şey olmadığını görünce kahraman yeniden doğmuş gibi olur. Onların varlığı kahramanı hayata bağlar, ona yaşama sevinci verir:

*“Sırtı bize dönük kalabalık açılıyor. Siluet halinde annemi görüyorum. Üzerine çiçekli ak bir çarşaf örtülmüş boylu boyunca yatıyor. İçimde bir dağ devriliyor. İyice yaklaşıyorum. Annemin gözleri açılıyor. Bütün çiçekler açılıyor. ‘Allah’ım, bu bir rüya ise beni hiç uyandırmayın; gerçekse beni hiç uyutmayın!’ Hayal görmüyorum, düş görmüyorum. Annemin gözleri açık! Özümde bir gül serinliği düşüyor.” (Ekici, 2015: 84)*

“Güneşi Uyandırmak” adlı öyküde kahraman, eşinin köyüne bir mandalina bahçesi yapmak ister. Köylüler buna inanmazlar, ona şakayla kahvede laf vururlar. Ancak tembel köylülerin düşündüklerinin aksine o, güzel bir bahçe yapmıştır.

Köylüler, Ahmet Ağa’nın bahçe fikrini yadırgarlar, hatta bu topraklarda narenciye yetişmeyeceğini söyleyerek hem emeğine hem parasına yazık olacağı hususunda sözde nasihatte bulunurken alttan alta da onunla alay etmekten geri durmazlar. Ancak *“Nihayet ağaçlar zaman içinde dal-budak salmaya başlayınca sesleri yavaş yavaş kısılmış. İki sene sonra da gırtlaklarında düğümlenip kalmış.”* (Ekici, 2015: 100)

Köylüler, eskilerden ne görmüşlerse onu devam ettirirler, üstüne yeni bir şey katmazlar, yenilik yaparı da yeniliği de benimsemezler. Tembellik onları rehavet içinde bırakır. Bunun tersini düşünen, bir anlamda yaşama sevinciyle dolu olan Ahmet Ağa bahçe düşünüyü gerçekleştirerek hayatına canlılık katar.

“Çolpan Yıldızı” adlı öyküde Türkiye’de doktora yapan öykü kahramanı, Kırgızistan Bişkek’ten doktora için gelen Altınay’a (kendisi Asya diye hitap eder) sevdalanır. Günleri hep birlikte geçer. Kahraman için için sever; ama sevdasını bir türlü açıklayamaz. Dört yılın sonunda doktorasını bitirirler. Altınay’ın uçakla gitme saati yaklaştıkça kahraman tedirgin olur. Altınay, kendisini bekleyen “hasretli”sinin olduğunu söyleyerek gitmesi gerektiğini belirtir. Kahramanın aklına türlü düşüncelerin geldiğini, üzüldüğünü sezince Altınay dayanamaz; vatanın diğer adının “hasret” olduğunu söyler. Gitmesi gerektiğini, vatanının onun varlık sebebi, yaşama sevinci olduğunu ifade eder. Kendini, gücünü hep oradan almaktadır:

*“Biz millet olarak çok acı çektik. Şimdi ÷lkem beni bekliyor. Ben bunun için tahsil gördüm. Varlık sebebim budur. Ulu atam Cengiz Aytmatov der ki: ‘Aşkını kendi topraklarına gömemeyenler, o topraklar üzerinde var olamazlar!’ Ne olur beni anlamaya çalış! Biz, var olmaya ant içen genç bir nesiliz!” (Ekici, 2018: 16)*

“Yılandıcı Hacı” adlı öyküde bir sabah Ali Osman’ın eşinin parmağından akrep sokar. Hastaneyle Yılandıcı Hacı adında “ocak”tan yetişme birine gösterme arasında tereddüt ederler. Yılandıcı Hacı’ya gitmeye karar verilir. Yılandıcı Hacı parmağını bastırıp dua okuyarak ağrıyı keser.

İnsanoğlu zor durumda kalınca dua ederek hayata bağlanabilir. Ancak kahraman tıp dururken “ocak” olanların dua etmeleriyle iyileşebileceğine inanmak istemez. Üfürükçülük olarak görür bunları. Yılandıcı Hacı’nın hastayı iyileştirdikten sonra Ali Osman’ın para teklifini reddedip *“Bu dergâhta para geçmez! Dua edin yeter” (s. 101)* sözüyle Ali Osman, Yılandıcı Hacı’nın samimiyetine, insanın insanı yaşatabileceğine inanır:

*“Bu ne büyük nimetti. ‘Ocak’ bir aile ve Allah’ın kudretini simgeleyen kutsal bir emanet... Yılandıcı Hacı’nın ölmeden önce ‘el vereceği’ akıllara durgunluk veren bir mistik enerji... Bir şifa, bir sır, bir ilahi güç... İlmin keşfini beklediği bir gizem yumağı...” (Ekici, 2018: 101)*

## **2.4. SAHTEKÂRLIK**

Necdet Ekici’nin öykülerinde insanlar birbirlerinin zaaflarını kullanarak, duygu sömürüsü yaparak, kendisini başka türlü göstererek sahtekârlığa, dolandırıcılığa meyletmektedirler.

“Bir Yabancı” adlı öyküde sahtekâr bir kişinin kutsal bir görev olan öğretmenliği kendi çıkarları için kullanması anlatılmaktadır.

Gülistançatı köyüne gelen efendi, masum ve utangaç yüzlü biri kendini yeni mezun ve İstanbullu bir öğretmen olarak tanıtır. İki yıldır öğretmenleri olmayan, gelenlerin de fazla kalmadığı, doğru dürüst bir okulu bulunmayan köylü sevinir. Bu güzel haber bir anda bütün köye yayılır. Muhtar o gece kendisini öğretmen olarak tanıtan kişiyi misafir eder. Genç sıkılır, baş başa kaldıklarında buraya gelirken ilçe milli eğitim müdürlüğüne uğradığını söyleyerek valizini açıp içinden iki tomar karton, bir deste kâğıt, yoklama defteri, mevsim şeridi ve iki de Atatürk resmi çıkarır. Sonra mahcubiyetle yaşlı bir annesinin olduğunu, onu da buraya getirebilmesi ve okulun kırtasiye ihtiyacını alabilmesi için biraz borç para ister. Muhtar o işin kolay olduğunu söyleyerek ertesi gün öğretmene köyü gezdirir; öğretmen, köylülerin bir kısmının kazaya yakın bir yere taşındığını, ekilip biçilen arazilerin azlığını bir süre dinledikten sonra sıkılarak muhtardan kendisini yolcu etmesini ister.

Muhtar köylülerden topladığı parayı üç gün sonra geleceğini söyleyen öğretmene verir. Öğretmen, parayı saymadan cebine koyar; birkaç köylüyle asfalta kadar uğurlanır. Aradan üç gün, beş gün, on gün, on beş gün ve nihayet iki ay geçmesine rağmen öğretmen bir türlü gelmez.

Bir gün jandarma karakol komutanı köye gelerek muhtara o gelenin öğretmen olmadığını söyler. Muhtar kandırıldığını anlar:

*“-Allah Allah... Şu işe bak yahu! sözleri dökülürken, ne bilebilirdim öğretmen olmadığını, ne bilebilirdim birkaç kuruş için şahsiyetini satacak kadar küçülebilen insanların olabileceğini... Boşuna dememişler, ‘Hayvanın alacası dışına, insanın alacası içine’ mırıldıları dudaklarında eridi.” (Ekici, 1998: 24)*

“Beklenmeyen Misafir” adlı öyküde bir sahtekârın, akraba olduğunu söyleyip askerinin babasının duygularıyla oynayarak bir aileyi sömürme hikâyesi anlatılmaktadır.

Ankara’da askerlik yapan Ahmet’in, babası Boz Osman’la annesi Hatçe bibinin yanına hiç görmedikleri ve akrabaları olduğunu söyleyen Kara Abbas diye biri gelir.

Yüzbaşı olan büyük oğlu askerde Ahmet'i yedirmiş, içirmiş; adresi de ondan almış. Boz Osman'ın ailesi bir izzet ikrama başlar, hatta ahırdaki tokluyu keserler onun için. Kara Abbas kendi adresini de verip giderken ona oğullarına götürmesi için bir teyp ve yüklü miktarda para verirler. Ancak *"Buğdayların başağa kalkıp, süte durduğu firik zamanında"* (Ekici, 2016a: 124) Kilis'e gidip Kara Abbas'ın verdiği adresi sorarlar; ama öyle bir kimse ve adres bulamazlar. O sıralarda oğlu askerlik yaptığı yerde öyle bir yüzbaşının olmadığını, para da teyp de almadığını mektupla bildirir:

*"...Yok, ana diyordu. Yok! Ne benim yanıma öyle bir gelen oldu ne böyle bir yüzbaşım var! Para da teyp de almadım. Sakın sizi esmer vatandaşlar dolandırmış olmasınlar?"* (Ekici, 2016a: 130)

"Yeşil Bereli Adam" adlı öyküde bazı dolandırıcıların kendilerini düşkün göstererek başkalarının duygularını ve parasını sömürmesi işlenmektedir. Sıcak olmasına rağmen, yün kazaklı, ceketli, yeşil bereli olarak dolaşan biri cadde ortasına düşer. Herkes başına toplanır. Bir taraftan Doğu ağzıyla konuşurken bir taraftan Karadenizli olduğunu söyleyen adam, cebindeki hapları gösterir, içince aylır, önüne konulan yemekleri de çok yemez. Antakya'ya gidebilmesi için cebine para koyarlar. O gün iki site ötede oturan emekli öğretmen Mehmet Bey anlatır:

*"Bugün ikindi üzeri bizim mahallede bir adam bayılıp düştü!" demez mi? Ayaklarımın altında müthiş bir karıncalanma. Sanki karşı ağaçtaki bütün kuşlar uçmak için tetikte. Daha ben 'Nasıl biriydi?' diye sormadan o, anlatmaya başladı:*

*-İşsiz-güçsüz kalmış zavallının biriymiş. Apartmanların tam ortasında bayılıp düşmüş. Herkesin gözü önünde ölüp gidiyormuş da cebinden buldukları haplarla zor kurtarmışlar. Çok üzülüp, çok acımışlar. Bütün mahalleli bir olup epey para toplamışlar. Şahsen kendi namına yeni aldığı emekli maaşından 'bir buçuğu' 'Anam sütü gibi helal olsun!' diyerek sokmuş adamcağzın cebine." (Ekici, 2016b: 61)*



Bu sözlerle herkes kandırıldığını anlar. Yine o akşam da kahraman, annesinin yanına gidince onun: *“Bu akşam cami önünde bir adam bayılıp düştü!”* sözlerinden sahtekârın dolandırmaya devam ettiğini öğreniriz.

“Zurnacı Kel Bekteş 1-2” adlı öyküde kooperatif işiyle uğraşan bir öğretmenin Ankara’ya giderken otobüste yanına Eloğlunun Abdallarından biri oturur. Yolculuk kahramanımız için çekilmez bir hâle gelir. Adam, yolculuk esnasında kaba davranışları ve aşağılayıcı sözlerle öğretmeni bunaltır; öğretmen arka koltuklardan birine kaçmak zorunda kalır. Ancak mola yerinde öğretmen kuru fasulye ve pilav yerken o da masasına oturup tüm tavuk söyler, daha sonra hesabını ödemededen kalkar. Otobüs hareket etmek üzereyken öğretmen, gelmeyen sahtekâr kişinin de hesabını ödemek zorunda kalır.

## 2.5. YASAK AŞK

Necdet Ekici’nin öykülerinde aşk farklı şekillerde daha çok da yasak aşk olarak karşımıza çıkar. Evli birinin yasak aşkın kenarından dönmesi, genç kadının dul kalınca yaşlı biriyle evlendirilmesi ve cinsel ihtiyaçlarını başka biriyle karşılaması gibi konular bu temayı ortaya çıkarmaktadır.

“Babacığım... Babacığım...” adlı öyküde de benzer bir konu ele alınmıştır. Ömer, yaşlı babası ve ona göre genç annesiyle Çukurova’da pamuk ırgatlığı yapmaktadır. Ailesi izin vermediği için çok istemesine rağmen okula gidememiştir. Yine ırgatlık için pamuk tarlasına gelirler. Babası; annesine güvenmez, çadırı diğer ırgatların çadırlarından ayrı yere kurmasını ister. Annesi dinlemez, erkekliğine dokunacak hakaretler eder. Babası eline “tarhi” alarak onu öldürmek ister; ama Ömer, babasının bacaklarına sarılarak annesini öldürmemesi için ona yalvarır. Babası

da herkesin duyacağı şekilde: “Üçten dokuzaya kadar boşsun!” diyerek annesini boşar. Ömer, babası gittikten sonra annesine ve herkese küser.

İhtiyar koca, genç kadının ihtiyaçlarına cevap veremeyince kadın tarafından onun erkekliği yok sayılır ve bu durum küçük bir çocuğun geleceğini, psikolojisini altüst eder. Annesinin daha önce yaşadıklarından dolayı babasının ona güvensizliği ve kendisinin güçsüzlüğü aileyi yıkma noktasına getirir.

“Yüreğimi Sana Bıraktım” adlı öyküde evli olan Mühendis Akif’in halasının torununa âşık olması ve yüreğinde acı bırakarak bundan vazgeçmesi anlatılmaktadır. Yasak aşktan dönme ve kavuşamamanın iç sızısı işlenmektedir.

Mühendis Akif büroda çalışırken yirmi yıl önce bir görüşte birbirlerine âşık oldukları halasının torunu Esra’dan kırık dökük birkaç cümlenin yazılı olduğu bayram kartı alır. Akif geçmişini hatırlar. Halasının torunu Esra’yı durakta karşılaması, o anda kendisinin de açıklayamadığı bir duygu belirir yüreğinde. Üç gün kendi evlerinde misafir olacaklardır. Ancak Akif, ona bağlanmamak için kaçır durur onlardan. Yanlarına gitmez, üçüncü gün halasıyla Esra’yı duraktan uğurlarken Esra: “Gelirsen bir sürprizim olacak.” diyerek derin duygularla gider. Yaz diye tembihler Esra.

Kendisini tutamayarak bir yılbaşı kartı gönderir, bir hafta sonra da cevap gelir Esra’dan ve kendisine bir sürprizi olduğunu yazar. İki günlüğüne halasının yanına gider. Birbirlerine açılırlar, sevgilerini açıklarlar. Ama bir pişmanlık da sarar yüreklerini, çünkü Akif evli ve iki çocuk babasıdır. Daha çok hata yapmaktan, yuva yıkmaktan korkarak sevgilerini yüreklerine gömerler ve ayrılırlar. Aradan yirmi yıl geçer, Esra mutsuz iki evlilik yapar, birincisi evli ve alkoliktir, her gün döver onu, bir çocuğuyla bırakıp ayrılır. İkincisi zengin bir ihtiyardır, o da ölünce üç çocukla sokağa bırakılır, gerisini bilmez Akif, sadece bunları duyar.

Aradan bunca yıl geçtikten sonra Esra'nın bayram kartı yazması Akif'in yüreğini tekrar yaralar, tutuklar. O günleri düşünerek “hayatının en büyük hatası olarak” görür yaşadıklarını.

Akif, Esra'nın hediyesini alıp otobüse binmek üzereyken bu aşkın çıkmazını düşünür:

*“Elimdeki paketi daha otobüse binmeden açtım. Bir kazak. Sanki ondan bir parça, milyonlarca düğüm... Kırk yerimden milyon kere bağlanmışım gibi... Kopmak ne kadar zor. O düğümleri teker teker çözeyim desem gücüm yetmez. Onda kaç gecenin uykusuz geçen göz nuru, kırık bir sevdanın çilesi, sabırla yoğrulmuş temiz bir duygunun ızdırabı gizliydi. Her ilmiğinde ben vardım. Belki de o, mevsimsiz bir sevdânın susuz çölünde parlayan bir serap veya yasak bir aşktan arda kalan son hatıra olacaktı. Çünkü evliydim. Beni bekleyen bir eş, iki çocuk...” (Ekici, 1998: 34)*

Esra'dan ayrıldıktan sonra da hep onu düşünmektedir, fotoğrafının arkasına ilk ve son aşkı Akif'ime yazısını, sevgi ve hasret dolu mektupları düşünür, mutlu olur; ama bir taraftan da bu ilişkinin sonunun olmadığını düşünerek bir çıkmaza girmektedir:

*“Ama nereye kadar? Ne kadar? Bir çıkmazdaydık. Galiba bir hata yapmıştık! Yeni yeni farkına varılan büyük bir hata... Her gün iki avucumun içinde zonklayan şakaklarımdan bir burgu gibi beynime, oradan da gönlüme uzanan soru hummasından ne zaman kurtulacaktım? Ne yapacaktım? Veya ne yapacaktık? Muhasebe muhasebe... Kırkıktan sonra saz çalmayı öğrenmek... Bu ben miyim Allah'ım? Karanlığın kırk yerinden delindiği geceler ve Esra'nın gözlerimden silinmeyen hayali. Artık benim için hayat; çözülmesi güç bir bilmece veya hiç tecrübemin olmadığı bir labirentti. Sevgiye susamışlığın sara nöbetleri. Galiba bir ipekböceği gibi ördüğümüz sevgi kozasının içine her geçen gün kendimizi biraz daha hapsediyorduk. Bunalım ve çaresizliğin acımasız kollarında çırpınıp duruyorduk.” (Ekici, 1998: 34)*

“Menevşe-1” adlı öyküde Menevşe, on beş yaşlarında evlendirilir. Kocasını ölüp dul kalınca babası yaşında biriyle tekrar evlendirilir. Bir kızını evlendirmiş, bir de on üç yaşında onunla aynı evde kalan Kerim diye bir oğlu vardır. Ancak köyde faizle para veren, uçkuruna düşkün Gâvur Ali'yle yasak ilişkileri vardır:

*“Bu, Menevşe'nin Gavur Ali'yle kimbilir, kaçınıcı buluşmasıydı. Onun parolasını bilirdi. Kocasını uyanıksa; ‘Ben tuvalete gidip de geleyim’ der, ‘uyanık’ işaretini verirdi. Yok eğer uyuyorsa işi kolaydı. Akşamdan açık bıraktığı samanlık kapısından içeri süzülür, uğrun uğrun sevişirlerdi.” (Ekici, 1998: 38, 39)*

Yasak aşk diğer günlerde de devam eder. Yanındaki kocasını ve biraz ilerisinde yatan oğlunu düşünmeden Gavur Ali'yle ilişkilerini sürdürür:

*“Yine aynı ses: ‘çıt!’ Kum bu defa pencere camına daha sert çarpıp içeri düştü. Menevşe içinden ‘Sabret gavur, geliyorum!’ dedi. Kocasını ve biraz ileride yatan oğlu Kerim'i tekrar süzdü. Uyuduklarından emindi. Yerinden usulca doğruldu. Üzerinde kolları kısa pazenden bir köynek vardı. Ayak uçlarına basa basa direğe yaklaştı. Çiviye takılı lambayı üfleyerek söndürdü. Ortalık daha bir karardı. Ayak ve el yordamıyla kapıyı buldu. Kapının paslanan menteşesine gündüzden yağ döktüğü için artık gıcırdamıyordu. Kapının yarı açık aralığından yavaşça dışarı kaydı.” (Ekici, 1998: 40)*

Bir gece yine samanlıkta buluştuğlarında Gâvur Ali sarhoşluğun etkisiyle Menevşe'ye kaçalım teklifinde bulunur. Kaçarlar, geceyi bir bağ evinde geçirirler. Menevşe, şehre yerleşelim teklifinde bulunur. Gâvur Ali sabah uyanıp sarhoşluğu geçince *“Evde marazlı Döndü ve çocukların veya kocanın yanında kal!”* diyerek çok önemsemez bir tavır içine girer. Gâvur Ali bağım bahçem, faize verilmiş param, çocuklarım var, diyerek şehre gitmeye yanaşmaz.

Bir hafta yaylaya çıkan kıl çadırılı Türkmenlerin yanında kalırlar. Sonra şehir ısrarlarını duymayarak köye dönmeye karar verirler. Akşamüzeri yine bir bağ evinde kalırlar, karanlıkla birlikte köye gireceklerdir. Menevşe diretir, ben köye gitmem der. Gâvur Ali, Menevşe'yi döver, ortadan kaybolur. Menevşe kendini öldürmeye karar verir, sonra vazgeçer bundan. Vicdan muhasebesi yapar, çocuğunu düşünür. Suçun kendisinde değil de sadece, babası yaşında birine verenlerde olduğunu söyler. Şafak sökmeden köye iner. Eniştesi ve kızının korkulu bakışları altında kızının evine girer, damadından kendisini hemen Kadırlı'deki erkek kardeşinin yanına göndermesini ister. Traktörle asfalta kadar götürerek otobüse bindirir onu damadı. O günden sonra kimse bir daha Menevşe'yi görmez.

“Veda” adlı öyküde Asya’nın unutturum sandığı, ancak Ferhat’ı görünce yeniden filizlenen yasak aşkı anlatılmaktadır.

Ferhat evlidir; ama Asya’yla birbirlerini sevmektedirler. Ömrünün sonbaharında gelen aşkı Asya’yı ikilemde bırakmaktadır. Asya, sonunda karar verir veda etmeye, onu yüreğinden atmaya. Unutmaya çalışır, doktorlardan yardım ister; ama başaramaz bir türlü. Bir gün kesin kararını vermiştir. Kalbinden silip atacaktır onu. Unutur da, sildiğini düşünür. Kimselere söyleyemez hiçbir şeyi. Ancak yıllar sonra rüyasında Ferhat’ı görür. Unutamamıştır onu, silememiştir kalbinden. Yanaklarına süzülen iki damla gözyaşıyla savaşı kaybettiğini itiraf eder. Onu göğsünün sol yanında saklamaya devam eder.

Asya veda etmeye gelmiştir; ama onun görünce duyguları tekrar canlanır, veda etmekte zorlanır:

*“Ferhat’ın bakışları, semada hikmet burcu, Asya’nın gözleri, bulut ebrusu nakıştı. Asya, Ferhat’ın çiçekli ikliminde kendini unuttu. Başını usulca Ferhat’ın omzuna koydu. Başını koyduğu Ferhat’ın omzu değil, bir dağ idi. Güneş rengi saçları, kalbinin üzerine dağıldı. Kulaklarına vuran ses, bir Yusuf rüyası idi. Asya, o rüyadan hiç uyanmak istemedi. ‘İnanamıyorum.’ dedi içinden. ‘Onu yüreğimden söküp atmak için gelmemiş miydim buralara? Ben bu kadar zayıf mıyım?’” (Ekici, 2016b: 17)*

## 2.6. HAYVAN SEVGİSİ

Necdet Ekici’nin öykülerinde hayvanlara çokça yer verilmektedir. Bu tema kimi zaman kümesteki ördekleri yiyen köpeğin yanlışlıkla vurulması ve bundan pişmanlık duyulması, kimi zaman yumurta yiyen safkan İngiliz, cins bir av köpeğini yola getirme mücadelesi, kimi zaman da kuşların dillerinin kesilmesinden dolayı kendi çocuklarının ahraz olması şeklinde karşımıza çıkar. Dolayısıyla Ekici’nin

öykücülerinde kahramanlar; hayvanları çok seviyor; ama onların bir hatalarından dolayı önce onlara çok kızıp türlü cezalar veriyor. Sonra bu yaptıklarından pişmanlık duyuyorlar.

“Benekli'nin Dönüşü” adlı öyküde çok sevilen köpekleri Benekli, kümesteki hayvanları boğarken tilki sanılıp yanlışlıkla sağ kalçasından vurulur, köpek can havliyle evden kaçır. Onun yokluğu geride büyük bir boşluk bırakır. Kahramanlarımız sevgiyle besleyip büyüttükleri Benekli'nin evden kaçır tekrar eve yaralı hâlde dönüp kucaklarında öldüğü zamana kadar üzürlürler, yaptıklarından pişman olurlar.

Benekli kümesteki tavukları, ördekleri, horozu boğduğu için kızgınlıkla tüfekle sağ kalçasından vurulur; ama on beş gündür eve dönmeyince evdekiler üzürlü. Evin bir ferdi gibi olduğundan bıraktığı boşluk onları derinden sarsır. Kahraman çocukla anne babası ellerini açır, dua ederler: *“Allah'ım, Benekli'm ölmesin! Ben onu çok seviyorum! Onu bana geri gönder. Ah Benekli, ne olur gel! Ölmediysen gel artık. Amin!”* (Ekici, 2016a: 31)

Bir sabah iniltiyle Benekli gelince bu duygu yoğunluğu daha derinden yaşanır. Onun acısı, sevgisinin büyüklüğünü de göstermektedir:

*“Baktım, balkonun sağındaki çiçeklikte yatıyordu. Heyecandan kalbim duracak gibi oldu. Her tarafı kıpkızıl kandı. Islak tüyleri diken diken olmuştu. Ne kadar da zayıflamış, açlıktan karnı karnına geçmişti. Titriyordu. Titreyen o değil, bendim. Benekli'nin baş ucuna dizüstü oturdum.*

*-Geldin mi Benekli? dedim.*

*Sesimi duyunca Benekli daha bir derinden inledi. Ağlıyordu. İşte o zaman kendimi tutamayarak ben de ağladım. Belki de bizi son defa görmek, benimle vedalaşmak için gelmişti.”* (Ekici, 2016a: 32)

“Kuşlar” adlı öyküde kahraman, bir gün okul dönüşünde katil kuşların bir anne serçeyle kavga ettiğini görür. Kızır, bunlar da büyüyünce anneleri gibi katil olacak, der:

*“Bıçağımı çıkardım. Jilet kadar keskin! Öldürmeyecektim, ama onlara hiç unutmayacakları bir ceza verecektim. Şimdi bile içim titriyor; hiç olacak şey miydi benim yaptığım?! Sarı gagalarını açtım. Bıçağımla ikisinin de dillerini kökünden koparıp koparıp attım. Gagaları kan içindeydi. Kanatları titriyordu. ‘Viik! Viik!’ ederek birbirlerine sokuldular. Serviden indim. İçim rahattı. Artık diğer yavruları kimse aşığa atamayacaktı.” (Ekici, 2016a: 91)*

Fakat kısa bir zaman sonra kahramanımızın içinde bir eziklik, bir pişmanlık, bir azap başlar:

*“Aman Allah’ım, ne yapmıştım ben? Pişmandım! Böyle bir vicdansızlığı nasıl yapardım? Nasıl kıymıştım o zavallılara? Onların ne suçu vardı? Hiç olacak şey miydi benim yaptığım? Olmuştu işte! O gece uyuyamadım. Yavrular, gözümün önünden gitmiyordu. Bir kuşa duyulan muhabbet, bir canlıya gösterilen sevgi, diğerlerinden nefret etmeyi mi gerektirirdi? Sevgi bu muydu? Sevgi nedir? Bu nasıl arzalı bir sevgi anlayışıydı Allah’ım?” (Ekici, 2016a: 91)*

Dilleri kesilen yavru kumruların anne ve babası; evin kiremitlerine, kapısına konar, garip garip sesler çıkarır, acı acı ötmeye başlar, üç gün sonra da serviyi terk ederler. Kahramanımız askerlik dönüşü evlenir. Beş çocuğu olur, beşi de ahrazdır. En küçükleri ise hem ahraz hem meczup olur. Herkes yaptığının karşılığını bulur. Ayakkabı tamircisi bu durumu küçükken yavru kuşların dillerini kesmesine bağlamaktadır.

“Karamuk” adlı öyküde de Benekli’nin Dönüşü’ne benzer bir konu işlenir. Safkan İngiliz, cins bir av köpeği olan Karamuk, son zamanlarda kümesteki yumurtaları yemeye başlar. Sahibi önce inanmaz; ama sonra bir av esnasında yumurta yediğini görünce ikna olur. Ertesi gün cezvede kaynattığı bir yumurtayı kırmadan, soğutmadan bir eliyle Karamuk’un ağzını açarak boğazına iteler, ağzını

kapatınca yumurta içeride patlar. Karamuk, acı bir çığlık atarak uzun zaman ortalıkta gözükmmez. O da evdekiler de pişman olur.

Bir avda da kahramanın indirdiği avı getirmeyip çalılıkta bulduğu yumurtaları yediğini görünce sahibi çok kızar:

*“Elimdeki çiftenin dipçiğini kıcına bütün gücümle indirdim. Önce tiz bir çığlık, sonra acı, keskin sesler çıkararak önümde ağır aksak yürümeye başladı fakat kaçmadı. Öfkemi alamadım. Yaş bir kamış geçirdim elime. Boğazındaki halkalı meşinden tuttum, sırtına sırtına çarptım. Çocuklar gibi bağırdı, ağladı. Beli parmak parmak kabardı. Baktım elimde kalacak. O önde, ben arkada, yol boyunca söylendim durdum.”* (Ekici, 2016b: 69)

Ertesi gün de cezvede kaynattığı yumurtayı, soğutmadan Karamuk’a yaklaşır. Başını koltuğunun arasına kıştırarak tek eliyle ağzını açar ve sıcak yumurtayı ağzına itip iki eliyle çenesini kapatır. Kaynar sulu yumurta ağzında “cark” diye patlar:

*“Aman Allah’ım o nasıl bir avazdı! Sanki yaramaz bir çocuğun ağzına acı toz biber sürmüşsün gibi çığlığı göklere çıktı. Bir vaveyla ki görme gitsin! Kendini yerlere atıyor, ağzını topraklara sürüyor, tozu dumana katıyor, sürekli dönüyor, danalar gibi böğürüyordu. Korktum, ölecek zannettim. Baktım bizim çocukların gözleri iri iri hepsi balkonda. Karşı evlerin pencerelerinden dahi bize bakanlar, Karamuk’un çığlığına avluya çıkanlar oldu. Kaçtı sonunda, feryat ederek kaçtı. Sesi duyulmaz oldu.”* (Ekici, 2016b: 70)

Karamuk’un bu hâlini görmek sahibine dokunur, daha önce dövdüğü için de zaten pişmandır. Vicdan azabı duymaya başlar:

*“Evimizin horantasından biri gibiydi kerata. Çocuklarımla birlikte büyümüştü. Onların oyun arkadaşı, evimizin bekçisi, avda vefalı yoldaşım, dostum, can şenliğimdi! İçimde çocuklarımdan birini çok fena dövmüşüm de evden kovmuş, sokağa atmışım gibi bir his... Ne zalim adamdım ben böyle! Ava gittiğimizde bir yığın kötü söz söylemiş, yaş kamışla acımadan dövmüştüm. Zavallının ne hali vardı dayak yiyecek? Her tarafı parmak parmak kabarmıştı. Ağzı burnu kanamıştı. Yine de bana olan saygısını bozmamış, dişlerini göstermemişti. Kuyruğunu bacaklarına kıstırmış, kulaklarını solmuş marul yaprakları gibi gözlerinin önüne düşürmüştü de ağlayarak evin yolunu tutmuştu. Sanki avda kusur mu etmişti? Vurduğum ördekleri mi yemişti? Onunki nefis değil miydi? Çalıkların arasında beş altı yumurta bulmuştu*



*da onları yiyordu. Varsın yesindi; o da onun ganimeti sayılmaz mıydı? Neyi öğretmiştim ki neyi istiyordum? Bir av köpeğini dövmek bir avcıya yakışır mıydı? Sonra o, dostum Hasan Karaca'nın hatırası değil miydi? Gitmişti işte!" (Ekici, 2016b: 71)*



## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NECDET EKİCİ İLE ÖYKÜCÜLÜĞÜ VE YAZARLIĞI ÜZERİNE  
MÜLAKAT

### 3. NECDET EKİCİ İLE ÖYKÜCÜLÜĞÜ VE YAZARLIĞI ÜZERİNE MÜLAKAT

#### 3.1. MÜLAKAT METNİ

**Hikâyeyle yolunuz ne zaman ve nasıl çakıştı? Bu tanışıklıkta size aracılık eden birileri oldu mu, yoksa el yordamıyla mı bu yola girdiniz?**

Ben fikir yazılarından geçtim hikâyeye. Gazete ve dergilerde fikir yazıları, makaleler yazıyordum. Hatta *Yeni Düşünce* dergisi bu konuda çok cömert davranmıştı. Dizi yazılarıma geniş yer verirdi.

Bir gün ağabeyim Şair Mehmet Ekici bana dedi ki: “Sen aslında hikâyeye yazmalısın, hem kabiliyetine hem branşına uygun. Hikâyeye daha kalıcı.” Demek ki birilerinin bana “Sen hikâyeye yaz!” demesi gerekiyormuş. Yeni tabirle “şerit değiştirdim.” Ve hikâyede kendimi denemeye başladım. Bütün bunlar 1980’li yıllar...

Fikir yazılarıma yine devam ettim ama çok seyrek...

Sonra fikir dalında yoğunlaşmanın hikâyeye yazarken dahi belli bir kültürel alt yapıyı gerektirdiğini kavradım. Hikâyeye belli bir kültürel alt yapıya ve fikri birikime oturmalıdır.

**Edebiyatın diğer türleri değil de neden ille de hikâyeye, sizi hikâyeye bağlayan şey nedir?**

Sanatçı topluma, insanlığa söyleyecek sözü olan, mesajı olan insandır. Benim de doğrularım vardır, içinde yaşadığım topluma mesajlarım, sorumluluklarım vardır.

İnsanlar kendi kabiliyetlerine göre kimi şiiri kullanır, kimi musikiyi, kimi resim sanatını, kimi de roman ve hikâye ile inandıklarını iletir.

Benim kabiliyetime hikâye uygun düşmüştür. Hikâye amaç değil araçtır. Önemli olan o aracı iyi kullanmaktır. Su, bakır tas içinde de sunulur, altın tas içinde de sunulur.

Sonra hikâye günlük hayatın pratiğine daha uygun düşmektedir. Yani hikâye ile insana ulaşmak daha mümkündür. Yirmi dakikalık bir yolculukta bir hikâyeyi okuyabilirsiniz.

Tür olarak da bana daha sevimli ve sıcak gelmektedir.

**Genelde sanatçının, özelde ise hikâyecinin bir meselesi olmalı mıdır? Necdet Ekici'nin meselesi ve yazarlıktan muradı nedir?**

Evet, olmalıdır. Sanatçı kaleminin sorumluluğunu bilmeli, yazdığı her cümlelerin mesuliyetinin farkında olmalıdır. Topluma doğru mesajlar vermek, iyiyi, doğruyu, güzeli anlatmak... Sanat, bir bakıma insanı inşa etmektir. İnsanı yorumlamaktır. Benim amacım toplumu kendi inanç değerleriyle buluşturmak, kültür kodlarına yabancılaştırmamak; yapıcı, onarıcı, bir tavırla insanı, olayları yeniden yorumlamak. Meselesi olmayan hikâyeci desensiz kilim, motifsiz halı dokur. Kendi kültür kökleriyle buluşmayan sanat çorak, buluşturmayan sanatçı ise körler âleminde ayna satan çerçidir.

**Sizde bir hikâye nasıl doğar ve şekillenir, hangi aşamalardan geçer? Bir hikâyeyi ortalama ne kadar bir zamanda tamamlarsınız?**

Hikâye yazmak için etkilenmeliyim. Konu beni sarımalı. Üzmeli ya da sevindirmeli. Çekirdek olarak, tohum olarak kafama, gönlüme düşmeli.

Hikâye önce kafamda yazılır. Zaman içinde dallanır budaklanır. Oturup yazmalıyım. Yazmazsam hikâye buharlaşır, zamanla kaybolur.

Hikâye aslında bir motivasyon işidir.

Hikâye bende doğum sancıları gibidir. Yazmadan önce sinirliyimdir, kırıcıyım, geçimsizimdir, huysuzumdur... Adeta bir ısırgan otu gibiyimdir. Yazdıktan sora normale dönerim. Rahatlarım. Gerilim düşer. Yumuşak, şakacı ve sevimliyimdir.

Bu bakımdan ben kendimi bir sanatçı olarak ismin beş hâlini yaşayan insana benzetirim. Sanatçıyla evlenmek zordur sözü galiba buraya dayanıyor.

**Hikâyeci; çevresine, olaylara ve kişilere nasıl bakar? Hikâyeci bakışı diyebileceğimiz bir bakıştan söz edilebilir mi?**

Söz edilebilir. Hikâye iki temel özellik üzerine oturur: Birincisi dile olan hâkimiyet, ikincisi gözlem sağlamlığı. Hikâyeci çevresine, hayata, olaylara farklı bakan, başkasının görmediğini gören insandır. İnsandaki duvar ötesi hâli gören, ortaya çıkaran, yorumlayan insandır. Hani derler ya “Bakmakla görmek arasındaki farkı fark eden insandır.” Bir çiçeğe hepimiz bakarız. Din adamı, mahlûkta Halik’i görür. Bilim adamı organlarını görür. Ressam renk, armoni ve gölge oyunları görür. Hikâyeci ise hepsini görmekte birlikte çiçekteki hüznü görür. Ona metaforlar ve imge yükler.

**Sizde hikâyede kurgu, dil, içerik hangisi daha önceliklidir, yani üslup mu yoksa muhteva mı?**

Üslup daha önemli. Hikâyede neyi anlattığınız değil, nasıl anlattığınız önemli. Konu çok, iyi konu da çok... Güzel anlatılmış sıradan bir konu, kötü anlatılmış iyi bir konudan daha iyidir. Bu bakımdan hikâyeci üslup sahibi olmalıdır.

**Hikâye yolcuğunuzda yer yer Ömer Seyfettin, Cengiz Aytmatov hikâyelerini andıran metinler yazdığınız, onların çizgisini takip ettiğiniz söylenebilir mi? Bu bağlamda kendinizi hangi hikâyeciye daha yakın buluyorsunuz?**

Tabii bunlar zirve isimler... Onları kendime örnek alırım. Ömer Seyfettin milli ekseninde düşünen, hikâyesi insanda kalıcı olan, yapıcı, onarıcı bir isim... Cengiz

Aytmatov doğup büyüdüğü Kırgızistan coğrafyasının kültür damarlarından beslenen, özgünlüğü, otantikliği, insanı yüreğinden yakalayan büyüleyici üslup güzelliği ve entelektüel birikimi ile yaşadığımız yüzyılın en büyük yazarıdır.

Onların izinden gitmek sadece onur verici değil, onlar bizim için sağlam bir kılavuzdur da.

**Türk Edebiyatı Vakfı'nın tertip ettiği "Ömer Seyfettin Hikâye Yarışması"nda 1995'te 2'nci, 1999'da 1'inci oldunuz. Bu tür yarışmaları hikâyeye ve hikâyecilere katkısı açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Katkısı hikâyeciyi motive etmesidir. Hikâyecinin geleceğe dair ümitvar olması ve kendine özgüven duyması açısından da önemlidir. Marifet iltifata bağlıdır. Teşvik etmek, sen yazabilirsin güvenini vermek önemlidir. İnsanların teşvike, moral motivasyona ihtiyacı var.

Ekinler, yani tarlaya saçılan tohum yağmur görürse göverir, göcek olur.

**Edebiyat dünyasına baktığınızda "Şu metni, şu kitabı keşke ben yazmış olsaydım." dediğiniz eserler var mıdır?**

Yok sanırım. Herkes konduğu çiçeğe göre polen alır, bal yapar. Yani öyle bir özentim yok. Ama yazıya yeni başladığımda özendiğim yazarlar olmuştur. Bunlar yazı hayatının "çocukluk hastalıkları"dır. Faydalı hastalıklardır. Kendinizi çabuk kurtarmanız gerekir. Aksi hâlde "zehirli bal" yemiş gibi olursunuz. Uzun süre kurtulamazsanız sizi komaya sokar.

**Hayatınızın herhangi bir döneminde "Nereden bulaştım şu hikâyeye, edebiyata?" dediğiniz durumlar oldu mu?**

Olmadı. Hikâye yazmak benim hep peşinden koştuğum bir sevgili olmuştur. Bunlar güzel yorgunluklardır. Zaten bir yazar, sizin dediğinizi söylediği an kalemini kırmış sayılır.

**Uzun süre öğretmenlik yapmış bir yazar olarak yazarlığınızın öğretmenliğinize ya da öğretmenliğinizin yazarlığınıza nasıl etkileri ve yansımaları oldu?**

Öğretmenlik, yazarlığın mutfağında çalışmak gibidir. Öğrettiklerinizin kullanılmasıdır. En azından branşım itibariyle bu böyledir. İşin eğitim boyutu, öğretmenlik kavramına yüklenen misyon açısından söylemiyorum.

Diğer taraftan mesleğim öğretmenlik ama hikâyelerimde öğretmen değilim. Yazar, hikâyelerine terbiyeci konumuna girdi mi hikâyeye vaaz, nasihat, bilgi, din, ideoloji ve ahlak yükler. O da sanatı öldürür.

**Türk ve dünya edebiyatında iyi ki şu isimler hikâye yazmış dediğiniz kimseler var mı, varsa kimlerdir?**

Dünya edebiyatını isimlendirmeye gerek yok. İsimlerin sonu gelmez. Türk edebiyatında da bir başlarsam sonu gelmez. Çünkü hikâye yazarları çiçeklere, güllere benzer. Her birinin ayrı bir güzelliği, kokusu vardır. İlla da bir isim diyorsanız Cengiz Aytmatov diyebilirim. Anar diyebilirim.

**Kimi hikâyelerinizin birtakım isimlere ithaf edilmiş olması, o isimlere duyulan vefa borcu olarak mı değerlendirilmeli? İnsanların iyiliği azaltıp kötülüğü çoğalttığı günümüzde bu davranışınız okuyucuya ne söylüyor?**

Paylaşmanın güzelliğidir. Gönül kapılarımı açma konusunda cimri değilimdir. İsterseniz onları ithaf ettiğim isimlerden geri alayım(!) Ha haaa! Laf aramızda (Hikâyenin birini kızıma ithaf edeyim dedim. Onu gören gelinler... Şaka tabi, hak ediyorlar ki isimleri zikredilmiştir.) Bir kısmı ise hikâyeciliğim konusunda üzerimde hakkı olan, borçlu hissettiğim insanlar.

**Birçok hikâyenizde kırsalda yaşayan Anadolu insanının hayatını merkeze alıyorsunuz. Bu tercihinizde sizden önce köy, kır hayatını temel alıp toplumcu gerçekçi anlayışa sahip kendilerini solda konumlandıran sanatçılara**

**bir itiraz mı geliştiriyor, Türk okuyucusuna bu anlamda farklı bir alternatif mi sunmak istiyorsunuz?**

Hikâyelerimde Anadolu hayatı hâkim. Köyü, köylüyü, kasabayı, kasabalıyı, şehri, şehirliyi anlatırken onu gerçek kimliğinden soymadan, en tabii hâliyle anlatırım. İstismarını yapmam. Sol bunu yapmamıştır. Onlar da kırsal kesim insanını anlatmıştır ama belli bir ideoloji adına yönetip yönlendirmişlerdir. Köylü Memed Ağa'dan bir proleter, tarla sahibinden zalim bir ağa, aralarındaki ilişkiyi “devrimci mücadele” olarak kırmızı rengi hâkim kılmışlardır. Bir hikâyede okudum. Köylüler kadın kız kızan toplanmışlar, ellerinde pankartlar, bağıryorlar:” “Oportünizme hayır!”

**Metinlerinizde halk deyişlerine, zengin folklor unsurlarına ve birçoğunu ilk defa sizde duyduğumuz yöresel kelimelere yer veriyorsunuz. Bu çabanızla unutulmaya yüz tuttuğunu düşündüğünüz dil ve kültür unsurlarının kayıt altına alınmasını mı amaçlıyorsunuz veya nasıl bir endişe ile hareket ediyorsunuz?**

Folklorumuz bizim zenginliğimiz. Bunun farkında olmak gerek. Bu zenginliği hikâyeye taşımak gerek. Bu bakımdan benim hikâyelerim folklorik bir zenginliğe sahiptir. Böyle bir zenginliği yazdığı metinlere yansıtmayan kalem bir bakıma desensiz, motifsiz kilim dokumaktadır. Bir kilim biraz da üzerinde taşıdığı nakışlarla kıymet kazanır. Ben kilimimde su içmeye inen gözleri ahu bir maral, başkaları bir timsah gergedan koyar. Bazıları da renkli ama dilsiz renkler koyar.

Ben bu toprakların özgün sesi olmak istiyorum.

**Birçok hikâyenizde şiirsel bir dille masalsi aşkları anlatıyorsunuz. Bu tavrınızın şekillenmesinde günümüzde hâkim olan aşk anlayışına bir itiraz, aşk kavramının yozlaştırılıp kirletilmesine anlamlı bir cevap verme isteği mi bulunuyor?**



Evet. Aşk, Allah'ın karşı cinse karşı insan ruhuna üflediği bir muhabbettir. Yozlaştırılmamalı. Gül mevsimine uyanamayanlar, aşkı “ten”e indirger ve karşı cinse kedinin ciğere baktığı gibi bakar.

Hikâye kitaplarının adlarında bu hassasiyet görülür. Gül, turna, yürek kavramları tesadüf değildir. Ne diyor Yunus?

“İşitin ey yarenler,

Aşk bir güneşe benzer.

Aşkı olmayan gönül,

Misali taşa benzer.”

Tabi onun kastettiği ilahi aşktır. Ama şuna inanıyorum ki bir insanı güzel kılan aşktır, onun güzel yüreğidir. Yüreklerindeki cemrelerdir.

**Hikâyelerinizde eğitim öğretim çevresi ve bu çevreden insanlarla sıklıkla karşılaşıyoruz. Bu anlamda mesajınızı öğretmenler üzerinden, okul bağlamında vermekteki amacınız öğretmenin toplum hayatındaki dönüştürücü rolünü öne çıkarmak için midir, yoksa bu durum okulun doğal çevreniz olmasının kaçınılmaz bir sonucu mudur?**

Amma dolambaçlı cümle kurmuşsun. Tekrar söyle bakayım. Hımmm... Buna hiç dikkat etmedim. Kaçınılmaz sonuç gibi gözüküyor.

**Hikâyelerinizde rastlantıların ve şaşırtıcı sonların, iyi niyeti kötüye kullanan kişilerin dikkat çekici şekilde sıklıkla kullanıldığını görüyoruz. Bunu kurgu, anlatım yöntemi olarak benimsemeniz özel bir nedeni var mı, bunu nasıl yorumlamalıyız?**

Bu sürpriz finali sona saklamaktır. Okuyucuyu mesaj konusunda etkilemek, şaşırtmak ve cezbeyi artırmak için kullanılan teknik bir yöntemdir.

**Bazı metninizde anlatıcı durumundaki kahramanlarınız hikâyeden çıkarılabilecek dersleri bir öğretmen edasıyla doğrudan söylüyor. Açıkça söylenmeyip sezdirilecek kimi mesajların yerine ulaşmamasından endişe ettiğiniz durumlarda mı böyle hareket ediyorsunuz, yoksa bu durumu mesleğinizin hikâyeciliğinize bir yansıması olarak mı değerlendirmek lazım?**

Yukarda da belirttim sanırım. Mesleğim öğretmenlik ama hikâyelerimde öğretmen değilim. Okuyucu adına düşünmem. Onu yönetip yönlendirmem. Çatalı bir yol ağzında bırakırım. Önemli olan okuyucu da bir muhayyile zenginliği yaratma... Yazar, hikâyesinde terbiyeci oldu mu o hikâye “prematüre”dir.

**“Son Turnalar” gibi bazı hikâyeleriniz yaşanmışlıkların kurguya dönüştürülmesi ile vücut buluyor. Söz konusu hatıraların hangi yönü sizi bunları hikâyeye dönüştürmeye teşvik etti?**

Söz konusu hatıralar, milletimizin yakın geçmişte yaşadıklarıdır. Önemli olan veya bir hikâyeciye düşen olayı nakletmek değildir. O olayın ruh atmosferini yakalamak, insan gerçeğine ulaşmak ve psikolojisini yorumlamaktır. Kahramanları insan olarak yakalamak ve gönül dünyasındaki acılara, düşlere, özlemlere ulaşabilmektir.

**Hikâyeleriniz içerisine türküler, şiirler serpiştiriyorsunuz. Bunu yapmaktaki amacınız metninizin aracılığıyla okuyucularınızın şiire, türküye yönelmelerini sağlamak mı, yoksa söz konusu hikâyeler bunu gerektirdiği için mi böyle hareket ediyorsunuz?**

Meseleye şöyle bakalım. Türküler bizim kültür kimliğimizdir. Kültür kodlarımızdır. Ağlamamız, gülmemiz, sevincimiz, inancımız... Bunların terennümüdür. Hikâye yazıyorsanız ve hikâyede bizim insanımızı anlatıyorsanız böyle bir folklorik zenginlikten nasıl uzak kalırsınız. Ben bir dünyalıyı anlatmıyorum. İnsanı anlatıyorum. Türkülerimiz ise insanın yüreğini yorumluyor. Hikâyecinin görevi ise o yorumlanmış yüreği anlatmak. Desensiz, motifsiz kilim dokumak değildir.

**Hikâyelerinizde çokça folklor unsurlarına rastlıyoruz. Çocukluğunuz masalların, halk hikâyelerinin anlatıldığı; türkülerin, manilerin, ninnilerin söylendiği bir ortamda mı geçti? Bu folklorik zenginliğin kaynağı nedir?**

Folklorik bir zenginliğin içine doğduğum kesin. İnsanın ruh yapısı da ona göre oluşuyor, şekilleniyor zaten. Düşünsenize babaannem kasabamızın baş ağıtçısı, dedem türkülü halk hikâyeleri anlatıcısı... Her gün hayal dünyam bunlarla zenginleşiyor. O zaman ben kendim için şu tespiti yapabilirim: “Necdet Ekici’nin kalemi, doğup büyüdüğü coğrafyanın kültür damarlarından ve binlerce yıllık geçmişi olan gelenek ırmağından beslenmektedir.”

**Hayatında sanata, edebiyata yer açan insanla hayatında bunlara yer vermeyen insan arasında ne fark vardır?**

Bakmakla görmek arasındaki fark gibidir. Sanatkârlar özel yaratılmış insanlardır. Hayata, insana, tabiata bakışları farklıdır. Onu bir gül ağlatır, dalgalanan bir bayrak heyecanlandırır, bir mısra ona dokunur, bir türkü alıp başını dumanlı dağlara götürür. Hassas insanlardır. Sanat, ruhu inceltir. Sanat, kişiye duyarlılık kazandırır.

**İnsanların şehirlerde kutu gibi evlerine kapanıp kaldığı, AVM'lerde, kafelerde sosyalleşmeye çalıştığı günümüzde hikâyelerinizde çokça bitki ve hayvan türüyle karşılaşmaktayız. Gün geçtikçe bunların modern insan tarafından unutulup gideceğine, tanınmayacağına dair endişe taşıdığımız için mi böyle bir tercihte bulunuyorsunuz?**

Topraklarımız, üzerindeki güzelliklerle zengindir. O zenginliklerden haberi olmayan insan onu daha az sevecektir.

**“Çolpan Yıldızı” hikâyelerinizde Türkiye dışındaki soydaşlarımıza da yer veriyorsunuz. Bunun sizin için anlamı ve öneminden bahsedebilir misiniz?**

Türk dünyasını, Turan coğrafyasını, Türk kültürünü bir bütün olarak görmek sevmek ve kucaklamak içindir. Kardeşlik şuurunu güçlendirmek içindir. Türk’ün

kültür coğrafyasına gönlümüzü bir okyanus gibi açmak... Boy kavgası değil bizim kavgamız, milletleşme mücadelesidir. Büyük bir Türk hinterlandını kurma çalışmasıdır.

**Edebiyatımızda çok az işlenen abdalları / esmer vatandaşlarımızı hikâyelerinize konu olarak almaktasınız. Kıyıda köşede kalmış bu esmer vatandaşlarımıza ilginizin sebebi nedir? Bu hikâyeleriniz onlar tarafından nasıl karşılanmaktadır?**

Esmer vatandaşlarımız, Türk toplumu içinde önemli bir motiftir. O motifin bir hikâyeci tarafında görülmemesi, anlatılmaması hem bir eksiklik hem de folklorik bir zenginliğimizin göz ardı edilmesi demektir. Abdallar ve Çingeneler ve onların inanç ve kültürleri, zevkleri, acıları, sevinçleri anlatılmalıydı.

Ben hikâyelerimde onları aşışlamak şöyle dursun, yücelttiğim hâlde siyasiler bir edebî eseri çarpıtarak manipüle etmişlerdir. Yazar size hakaret ediyor diyerek onlara algı çalışması yapmışlar. Doğruyu anlatmak o kadar zor ki...

**Hikâye kitaplarınız daha önce farklı yayınevlerinden çıkmıştı, şimdi hepsini yeniden gözden geçirerek Akçağ Yayınevi'ne verdiniz. Neredeyse her hikâyenizde büyük veya küçük değişiklikler var. Sizi bu değişiklikleri yapmaya yönelten ne oldu? Geçmişten bugüne hikâyeye bakışınızda veya hikâye yazımında daha çok hangi hassasiyetleriniz değişti veya gelişti?**

Hikâye anlayışında bir şey değişmedi. Hikâye iki ana temel üzerinde yükselir: Sağlam bir Türkçe ve dikkatli bir gözlem. Bu iki vurguyu dikkate alarak hikâyelerimi yeniden kaleme aldım. Çok da güzel oldu. Metinler herkesin dikkatini üzerine çekecek kadar bir estetiğe kavuştu.

**Bu güzel mülakat için çok teşekkür ederim Necdet Bey.**

Ben teşekkür ederim.

## SONUÇ

Necdet Ekici, 1984 yılında *Töre* dergisinde yayımlanan “Bir Yabancı” adlı öyküsüyle edebiyat dünyasına adım atmıştır. Öykü türündeki kitaplarının yanında deneme ve fikir alanında da eser veren yazarın edebiyata ilgisi ilkokul sıralarında başlamıştır. Üniversite öğrenciliği döneminde ve öğretmenliğinin ilk yıllarında fikir yazıları yazarken ağabeyinin yönlendirmesiyle öyküde karar kılmıştır. İnançlı, milliyetçi Türk sanatçısı duyarlılığıyla kaleme aldığı öykülerinde her zaman masumdan, hor görülenden, ezilenden yana tavır almıştır.

Çalışmanın giriş kısmında Türk öykücülüğünün Tanzimat’tan günümüze kadar olan gelişimi ana hatlarıyla ele alınmıştır. Ardından Ekici’nin hayatına, öykü türünde yazılmış kitaplarına ve öykücülüğüne değinilmiş, sonra çalışmanın esas konusunu teşkil eden yazarın öyküleri tematik açıdan incelenmiş, son kısımda ise yazarın kendisiyle öykücülüğü ve yazarlığı üzerine bir mülakat yapılarak yazarın Türk edebiyatındaki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

Geleneklerine ve kültürüne bağlı olan yazar, “çözülme, yaşama sevinci, hayal kırıklığı, sahtekârlık, yasak aşk ve hayvan sevgisi” temalarını işleyerek Anadolu hayatını anlatmaya, Türk kültürünü bütün canlılığıyla sergilemeye çalışmıştır.

Ekici’nin sıklıkla işlediği temaların başında çözülme gelmektedir. Söz konusu çözülme; öz değerlerini yitiren kişilerin kendi değerleriyle çelişmesi, geçmişte erdem kabul edilen davranışların yaşanılan zamanda önemsenmemesi ve geleneklerin yok sayılması biçiminde karşımıza çıkmaktadır.

Hayal kırıklığı temasını; öykü kahramanlarının isteğinin yerine gelmemesi, yanlış anlaşılması, küçük yaşlarda şevklerinin kırılması, üstatlarının ölümüne kayıtsız kalınması ve olmayacak bir işin peşine düşülmesi şeklinde ele alır.

Çözülme, hayal kırıklığı gibi temalar Ekici'nin öykülerinde ağır bassa da aslında o, hayata karşı iyimser bir yazardır. Söz konusu temalar çerçevesinde öykülerine tersinden yaklaşıldığında yazarın yaşama sevincini ön planda tuttuğu görülmektedir. Öykülerinde yaşama sevinci; kimi kahramanların geçmişi düşünerek mutluluğu yakalamaya çalışması, altmışından sonra ikinci baharla hayata tutunmaya çabalaması, köylülerin olmaz dediği yere bir bahçe yapması, bir dağ köyünde yamaçtaki ışıkla gönül dünyasını zenginleştirmeye çalışması, torunun dede sevgisi ve küçücük adımlarla büyük işlerin başarılabilmesi şeklinde karşımıza çıkar.

Bazen öykülerde insanlar duygu sömürsü yaparak, kendisini başka türlü göstererek sahtekârlığa, dolandırıcılığa meyletmektedirler.

Aşk da yasak aşk da öykülerine taşır Ekici. Aşk farklı şekillerde daha çok da yasak aşk olarak karşımıza çıkar. Evli birinin yasak aşkın kenarından dönmesi, genç kadının dul kalınca yaşlı biriyle evlendirilmesi ve cinsel ihtiyaçlarını başka biriyle karşılaması gibi konular bu temayı ortaya çıkarmaktadır.

Ayrıca öykülerinde hayvanlara da çokça yer vermektedir. Bu tema kimi zaman kumesteki ördekleri yiyen köpeğin yanlışlıkla vurulması ve bundan pişmanlık duyulması, kimi zaman yumurta yiyen safkan İngiliz, cins bir av köpeğini yola getirme mücadelesi, kimi zaman da kuşların dillerinin kesilmesinden dolayı kendi çocuklarının ahraz kalması şeklinde karşımıza çıkar. Dolayısıyla Ekici'nin öykülerinde kahramanlar; hayvanları çok severler; ama hayvanların hatalarından dolayı önce onlara türlü cezalar verirler, sonra bu yaptıklarından pişmanlık duyarlar.

Ekici'nin öykülerinde ideolojik anlamda siyasi tezler veya politik mesajlar yoktur. İnsanımızın derdiyle hemdert olmak isteyen yazarın öykülerindeki mesaj, elmanın doğal tadı içine sindirilmiş, gizli nektar gibidir. Millî olmadan evrensel olunamayacağını söyleyen yazar, millîliği fikirden çok his cephesiyle ele alır. Öykülerinde bizi biz yapan değerlerden uzak durmaz; türkü, ninni, efsane ve ağıtlarla öykülerini zenginleştirir.

Yazar, sanayileşmenin kırsal kesim insanında yarattığı yozlaşmayı görür; insanların dramlarını, köyle şehrin çatışma odağı olan kasaba gerçeklerini anlatmaya çalışır. Bu yozlaşma içinde dahi insanlarımızın hep güzelliklerini arar.

Öykülerinde gözlem gücünü önemseyen Ekici, bu şekilde yazılan metinlerin daha inandırıcı olduğunu belirtir. Metaforlara başvurup derin imgeler oluşturabildiği için de başarılı bir yazardır.

Sonuç olarak Necdet Ekici, insanımızı iyi tanımaktadır, köklü bir geçmişten gelen Türk insanını, sanatçı tavrıyla öykülerinde iyimser bir şekilde ele alarak işler. Türkçenin imkânlarını çok iyi kullanan yazar, deyimlerden, yerel söyleyişlerden, atasözlerinden ve kelimelerin çağrışım gücünden yararlanır. Sade, akıcı ve şiirsel bir dille Türk edebiyatının en güzel, en samimi öykülerini Cengiz Aytmatov, Ömer Seyfettin çizgisinde devam ettirerek Türk öykücülüğüne eklemlenir.

## KAYNAKÇA

Akyüz, Kenan, **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, İnkılâp Kitabevi,  
İstanbul, 2015.

Andaç, Feridun, **Öykücünün Kitabı**, Varlık Yayınları, İstanbul, 1999.

Argunşah, Hülya, **Ömer Seyfettin Hikâyeler 1**, (2. Baskı), Dergâh Yayınları,  
İstanbul, 2007.

Canbaz, Firdevs, “Türk Öykü Tarihinde Büyük Adım: Küçük Şeyler”, **Hece Dergisi**  
**Türk Öykücülüğü Özel Sayısı**, (2. Baskı), Sayı 46/47, Ekim-Kasım 2000,  
s.82-92.

Çetişli, İsmail, **Memduh Şevket Esendal**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.

Çeviksoy, Osman, “Çolpan Yıldızı”, **Türk Edebiyatı Dergisi**, Sayı 534, Nisan 2018,  
s. 81.

Ekici, Necdet, **Necdet Ekici'nin Çolpan Yıldızı Kitabının Tanıtım Toplantısı**,  
Türk Ocağı, Milli Kütüphane, Ankara, 2018.

Ekici, Necdet, **Yüreğimi Sana Bıraktım**, (2. Baskı), Timaş Yayınları, İstanbul,  
1998.

-----, **Yüreğimdeki Cemre**, (3. Baskı), Akçağ Yayınları, Ankara, 2016a.

-----, **Gül Olacaksın**, (2. Baskı), Akçağ Yayınları, Ankara, 2016b.



-----, **Arzu ile Kamber**, (8. Baskı), Timaş Yayınları, İstanbul, 2014.

-----, **Gül Şafağı**, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul, 2003.

-----, **Son Turnalar**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2015.

-----, **Çolpan Yıldızı**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2018.

Enginün, İnci, **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, (16. Baskı), Dergâh Yayınları, İstanbul, 2015.

Everdi, Mustafa, “Necdet Ekici Hikâyelerinde Metafor ve İmge”, **Türk Edebiyatı Dergisi**, Sayı 522, Nisan 2017, s. 59-64.

Gündüz, Osman, **Oktay Akbal’ın Öykücülüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003.

Kabaklı, Ahmet, **Türk Edebiyatı**, (11. Baskı), Cilt V, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2002.

Kahraman, Âlim, **Modern Türk Hikâyesi**, Büyüyen Ay Yayınları, İstanbul, 2015.

Kolcu, Ali İhsan, **Öykü Sanatı**, (2. Baskı), Salkımsöğüt Yayınları, Konya, 2006.

Külahlıoğlu İslam, Ayşenur, “Cumhuriyet Dönemi Türk Hikâyesi”, **Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı**, ed. Ramazan Korkmaz, (8. Baskı), Grafiker Yayınları, Ankara, 2013.

Lekesiz, Ömer, “70’li Yıllarda Türk Öykücülüğü”, **Hece Öykü Dergisi**, Sayı 7, Şubat-Mart 2015, s.37-41.

Şakar, Cemal, “Sevim Burak Kendini Neden Anlatamıyor”, **Hece Dergisi Türk**

**Öykücülüğü Özel Sayısı**, (2. Baskı), Sayı 46/47, Ekim-Kasım 2000, s.350-353.

Tosun, Necip, **Modern Öykü Kuramı**, (2. Baskı), Hece Yayınları, Ankara, 2014.

-----, “Seksen Sonrası Türk Öyküsünde Yüzleşme, Yalnızlık, İçe Dönüş”,

**Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı**, (2. Baskı), Sayı 46/47, Ekim Kasım 2005, s.308-314.

Yardım, Mehmet Nuri, “Bir Gazinin Dünyası”, **Türkiye Gazetesi**, 7 Mart 1999,

s.17.

-----, “Memleket Hikâyecisi Refik Halit Karay”, **Hece Dergisi Türk**

**Öykücülüğü Özel Sayısı**, (2. Baskı), Sayı 46/47, Ekim-Kasım 2000, s.331-

335.